

NOVO
Mo

OBČINA MORAVČE
1251 MORAVČE, TRG SVOBODE 4

Poština plačana pri pošti
1251 Moravče "a"

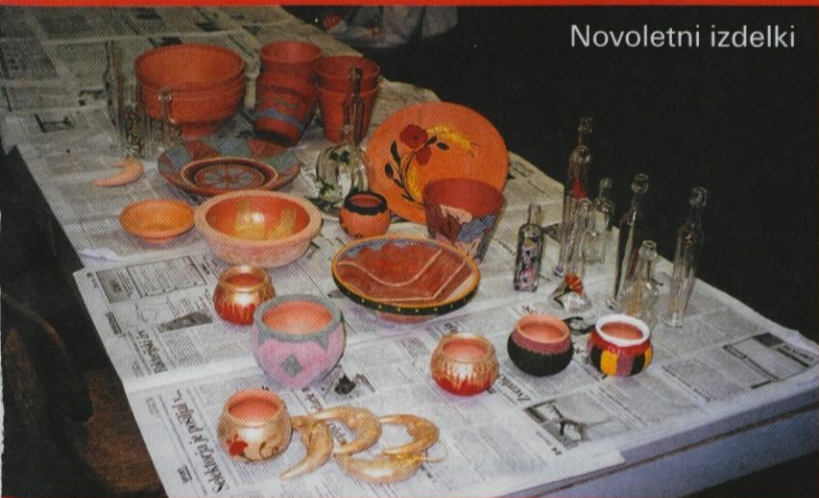
Knjižnica Domžale
Ljubljanska 58

1230 Domžale

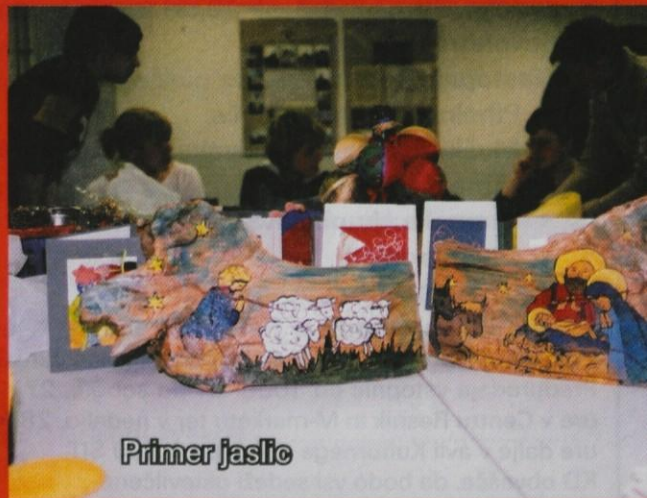

D2

December 2003, Letnik IV, Številka

Novoletni izdelki

Primer jasljo

Izdelki z zaključne razstave v okviru projekta PHARE

Rokodelci pri delu

Novoletne voščilnice

KULTURNI DOM MORAVČE

KOLENDAR PRIREDITEV

- ponedeljek, 22. 12.2003, ob 10. uri igrlica »Jaka in sraka« ter prihod dedka Mraza za OŠ Moravče
- sreda, 24.12. 2003, ob 8.30. uri predstava »Rdeča kapica« za OŠ in izven v izvedbi dramskega krožka OŠ Moravče
- nedelja, 28.12.2003, ob 18. uri tradicionalni **Novoletni koncert.**
Nastopajo:
 - Pihalna godba Moravče,
 - Moški zbor in ženska vokalna skupina ODA, KD »Tine Kos« Moravče,
 - Dramska skupina KŠD Peče,
 - Leseni rogisti,
 - Študentski trio in
 - mladi harmonikar Peter Merela.

Program bo povezoval radijski napovedovalec Jurij Sešek. Predprodaja vstopnic po 1000 SIT do sobote, 27.12. do 12. ure v Centru Resnik in M-marketu ter v nedeljo, 28.12. od 17. ure dalje v avli Kulturnega doma po 1 300 SIT. KD obvešča, da bodo vsi sedeži oštevilčeni.

KULTURNI DOM MORAVČE

GLEDALIŠKI ABONMA

Sobota, 31. januar 2004, ob 19.00 uri.

»Čaj za dve« komedija.

Velika uspešnica Toneta Partljiča, s katero je gledališče Senovo dobilo najvišje ocene kritikov. Z gledališčem sodeluje izredno veliko igralcev od 13. leta starosti pa tja do 70 let. Zadnja leta se je skupina usmerila le v igranje Partljičevih komedij, kar ni čudno, da je skupina eden najboljših interpretov njegovih del.

IZ VSEBINE: V domu starejših občanov si po naključju delita sobo upokojena gledališka igralka in preprosta neuglejena kmetica, ki o teatru komaj kaj ve. Bivanje, četudi nekaj dnevno, se sprevrta v pravo katastrofo, iz katere se poskuša zdaj ena, zdaj druga umakniti. Toda, ko bi se morali ločiti želita ostati skupaj, kajti spoznata, kako zelo se potrebujeta...

Obveščamo vas, da bo Prosvetno društvo Vodice organiziralo osmi rock festival ROCKAJADA 2004. Rockajada 2004 bo potekala 21. 2. 2004 ob 19. uri v dvorani KD Vodice.

Na ROCKAJADO 2003 se lahko prijavijo skupine, ki še niso izdale lastne zgoščenke in imajo vsaj tri lastne skladbe. Zainteresirane skupine naj na naslov, Prosvetno društvo Vodice, Kopitarjev trg 1, 1217 Vodice, pošljejo svoje demo posnetke in opis skupine do vključno 12.1.2004

Prijavnina je 4.000 SIT.

Hkrati bo potekal natečaj fotografije ROCKAJADA 2004. Več o tem lahko preberete na spletni strani društva www.rockajada.com.

KZ Limbar vabi na tradicionalni božični koncert, ki bo ob dnevu samostojnosti, 26.12.2003, ob 16. uri v cerkvi svetega Andreja.

KD Vrhpolje organizira tradicionalni novoletni koncert v soboto, 27. decembra, ob 18.30 v dvorani gasilskega doma.

Konjeniško društvo Jurija Vege Moravče tudi letos vabi lastnike in ljubitelje konj, da se udeležijo blagoslova konj na dan sv. Štefana, 26. decembra, v Zgornjih Kosezah. Blagoslov bo po sveti maši, ki se prične ob 10.00.

Jaslice v Železni jami

Društvo za raziskovanje jam Simon Robič Domžale vabi na ogled jaslic v Železno jamo na Gorjušo. Jaslice bodo spremljane z avdio projekcijo božične zgodbe.

Vodeni ogledi bodo v času od 25. decembra do 2. januarja vsak dan ob 10.00, 15.00 in 17.00.

Vabljeni in pričakovani v času miru, veselja in družine.

Center za socialno delo Domžale želi vsem poslovnim sodelavcem in občanom vesele božične in novoletne praznike, v letu 2004 pa obilico zdravja, strpnosti in razumevanja v družinah in delavnih sredinah.

Namesto nakupu novoletnih voščilnic smo denar namenili Društvu rejnic in rejnikov Domžale.

Društvo krajanov Sp. in Zg. Tuštanja želi vsem občanom občine Moravče vesel božič ter srečno in uspešno leto 2004. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem, ki ste nam kakor koli pomagali pri organizaciji prvomajskega srečanja. Vse pa že sedaj vabimo na 11. prvomajsko srečanje. Potrudili se bomo, da vam bo v naši družbi prijetno.

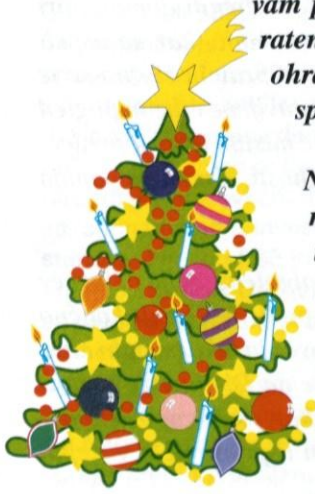
S hrepenečimi pogledi proti nebu zaključujem pripravo še zadnje letošnje številke vašega in našega časopisa. Drobni beli puh pa se noče spustiti na zemljo, da bi prekril težke jesenske barve, odel golo drevje in ustvaril praznični čas v idilo bele čistosti, spokojnosti in umirjenosti.

Umirjenosti, ki jo tako zelo potrebujemo, le da se je ne zavedamo, dokler zdravje ne obrne hrbta.

Čas praznikov tako neumno prepuščamo potrošništvu in boleči glavi po nekontroliranih nakupih, kar decembrski dostikrat so. Kot da nam nekaj kiča lahko pričara praznike! Prazniki so vredni svojega imena le, če se vsakdo zase odloči, da težka torba službenih bremen ne bo po praznikih prav nič lažja, če se nam ves čas po glavi mota delo, skrbi, obveznosti. Še pomagata bo dobila, slabo voljo nad spoznanjem, koliko nedokončanega je ostalo.

Pričakujemo in sanjamo praznike. Prepustimo se pričakovanju, prepustimo se sanjam, kajti dan, kakršen je današnji, ne bo prav nikoli več točno takšen. Ga je vredno zapraviti tja v en dan?

Mnogim voščilom ob novem letu se pridružujemo tudi Bojana, Nevenka, Bernarda, France in Aleš, ki se dobivamo zato, da vam popišemo čas, v katerem smo in je enkrat, neponovljiv. Želimo ga v besedi in sliki ohranjati, ovekovečiti za nezanesljivi človeški spomin.

Naj leto nasuje vam zdravja največjo merico; sreče nasipa naj v drobcih prav takrat, ko ste najbolj prepričani, da je nimate; z ljubeznijo gorečo naj ne skopari; z modrostjo naj snuje velike načrte; z radostjo pa udejani prav te.

BERNARDA MAL,
odgovorna urednica

PLANINSKO DRUŠTVO MORAVČE

Želi vsem svojim članicam in članom ter vsem bralcem Novic iz Moravske doline

VSELE BOŽEJNE PRAZNIKE,
V NOVEJ LETU PA VSE DOBRO.
VSELEKO ZDRAVJA, SREČE IN USPEHOV!

POHODI V ORGANIZACIJI PD:

- **sreda, 24. december 2003, pohod na Veliko planino z obiskom polnočnice, lahka pot, vodi Marjan Kocjančič (041 874 139)**
- **nedelja, 11. januar 2004: tradicionalni pohod iz Kandrš na Limbarsko goro; vodi Janez Jesenšek (041 388 990)**
- **nedelja, 18. januar 2004: pohod Golčaj – Špilik; vodi Marjan Kocjančič (041 874 139)**

Člane obveščamo, da bo občni zbor PD Moravče predvidoma sredi februarja 2004.

V tej številki preberite

- Županjina stran.....4
- Poročilo z 8.seje OS.....5
- Še en korak za varnejšo.....6
- Nova knjižica o delčku geološke.....8
- Odločimo se za dopolnilno dejavnost...11
- Abonma privabil..... 15
- Šola na moravškem nekoč in danes...21
- Novoletni sejem.....22
- Moja dolina23
- Bodi zvezda24

Naslednja številka Novic iz Moravske doline bo predvidoma izšla **zadnji tedenv januarju**. Vaše prispevke pričakujemo do **15. januarja**. Oddate jih lahko na sedežu Občine Moravče osebno, pošljete po pošti ali elektronski pošti. Naslovi so navedeni spodaj v modrem okvirčku.

Novice iz Moravske doline

19. december 2003, Letnik IV, Številka 10
Fotografije na naslovnici: Mojca Tercelj Otorepec, Bojana Dorič, Branka Bizjan

Novice iz Moravske doline je informativno glasilo Občine Moravče, ki je tudi izdajateljica. • Izhaja predvidoma enkrat mesečno in ga prejemo vsa gospodinjstva v občini brezplačno. • Sedež izdajatelja in naslov uredništva: Občina Moravče, Trg svobode 4, 1251 Moravče, telefon 7231-229. • Izdajateljski svet: Milka Novak, Janez Cerar, Roman Cerar, Ivanka Kocjančič, Stanislav Ravnikar. • Odgovorna urednica: Bernarda Mal, E-pošta moravske.novice@email.si, tel. 031 452 022. • Uredniški odbor: Bojana Dorič, Nevenka Marolt, Aleš Vozel, France Ravnikar. • Medij Novice iz Moravske doline je vpisan v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 374 • Lektoriranje: Bernarda Mal. • Oblikovanje in priprava za tisk: Andrej Lombar. • Tisk: Tiskarna Januš. • Naklada 1550 izvodov.

Vsi prispevki, ki jih pošljate za objavo, morajo biti lastnoročno podpisani, imeti morajo datum in kraj pisanja, naslov prispevka, zapis avtorja besedila in fotografij. Če pišete v imenu društva, politične stranke, skupine ljudi, opremite dopis z žigom in podpisom odgovorne osebe. Poleg prispevka, če imate le možnost, oddajte tudi zapis na disketi ali ga pošljite po E-pošti. Prispevki naj ne presegajo 1800 znakov vključno s presledki. V nasprotnem primeru bomo prisiljeni prispevek zavrniti ali krajšati. Rokopisov ne sprejemamo! Slikovnega in pisnega gradiva ne vračamo!

Spoštovane občanke in občani, dragi bralci!

Skoraj s »svetlobno hitrostjo« se bliža tisti lepi čas v letu, ko delamo zaključke, načrtujemo prihodnost ter izrekamo najboljše želje domačim in prijateljem. Po navadi pa nam ti dnevi sežejo tako ali drugače tudi v srce in bolj intenzivno razmišljamo o življenju, ki ga živimo.

Ker mi za branje ne ostaja prav veliko časa, večkrat sežem po knjigah s kratkimi zgodbami, s katerimi nahranim svojo duševno in duhovno lakoto in izpraznjenost. To je potrebno

še posebej zato, ker živimo v času »hitrega teka« skozi življenje in velikokrat pozabljamo, kaj je pravzaprav smisel tega našega početja in naprežanja na tem svetu. Prepisala bom zaključek razmišljanja z naslovom **Kaj se splača iz knjige Ne pozabi na veselje. Avtor je Phil Bosmans in pravi tako: »Le kako more biti človek v času tolikšnega znanstvenega napredka tako neumen? Upri se temu! Saj nisi stroj, skonstruiran za določene namene. Več si kot vsaka funkcija, vsak položaj, poklic ali delo. Si predvsem »človek«, da bi živel, ljubil, se smejal in bil »dober človek«. In to je edino, kar je resnično pomembno na tem svetu.«**

Če vsaj malo globlje razmislimo o teh besedah, se moramo z avtorjem strinjati. Že v naslednjem trenutku pa ob drobni težavi s svojimi dejanji in zaskrbljenostjo vse to zanikamo in se usmerimo na »stare tirnice« nezadovoljstva in tarnanja. Marsikaj okrog nas ali v nas močno pretresa naše misli in srce. Mnogokrat tudi po nepotrebnem. Če bi se večkrat ustavili in zamislili ob Bosmansovih besedah, bi mnoge težave in križe lažje prenašali, predvsem pa bi lažje odpuščali vsem tistim, ki nam, po našem mnenju, delajo krivico in prizadevajo zlo.

Velikokrat razmišljam o tem, ko se srečujem s svojimi občani. Mnogokrat sem veselo presenečena in navdušena, ko vidim, kako znajo biti ljudje hvaležni za majhno stvar ali izboljšavo in kaj so s skupnimi močmi že sami naredili. Včasih sem pa tudi presenečena, ko je kdo neizprosen in ima predober spomin za stare zamere; za prepir pa sta po navadi potrebna vsaj dva.

Pred nekaj dnevi smo si s kmetijskim in gospodarskim odborom ogledali klavnico vaškega društva kmetov v Selah na avstrijskem Koroškem. Več kot petdeset članov društva je združilo svoje delo, materialna sredstva in dobro voljo ter postavilo vaško klavnico. Preden so začeli z delom, so postavili pravila igre, ki se jih morajo vsi držati. Klavnico najamejo za svoje potrebe, tam opravijo koline, veterinar meso pregleda, napiše odločbo, kmetje po končanem opravilu za seboj pospravijo. Nekajkrat na leto postane družabni prostor nad klavnico kraj veselega druženja in preizkušanja domačih dobrot za vaščane in goste. Že stari pregovor pravi, da je v slogi moč. V tej vasi je ta pregovor postal resničnost. Med udeleženci ekskurzije, in tudi sicer,

sem večkrat slišala, da je kaj podobnega v moravški občini nemogoče izvesti, ker so Moravčani »čudni«. Osebnost mislim, da se Moravčani (rojeni) premalo cenite in večkrat tudi ne vidite lepote in prednosti domačega kraja. Včasih se mi zdi, da tisti, ki smo prišli od drugod, prej opazimo dobre strani domačinov in narave okrog nas. Povsod so takšni in drugačni ljudje, toda na Moravškem srečujem mnogo prijaznih, delavnih in poštenih ljudi, ki si iskreno želijo nekaj narediti za svoj kraj; mnogi so to že dokazali z različnimi akcijami pri gradnji vodovodov, cest, športnih objektov in ploščadi, župnišč, različnih domov, pri obnovi cerkva, ... Zato tudi pri nas ni nič, kar so uspeli narediti že drugje, nemogoče, samo prav in složno se je potrebno lotiti stvari, zaupati v zastavljene cilje in pogled naravnati v prihodnost. Pri tem ne mislim le na klavnico, ampak tudi na druge razvojne možnosti, ki nam jih ponuja domači kraj.

V teh dneh so se uresničile tudi dolgoletne želje delavcev Termita in naših občanov, da bi podjetje Termit končno preneslo svoj sedež v občino Moravče in tako postalo čisto naše. Z otvoritvijo upravne stavbe na Drtiji se je ta dolgoletna želja tudi uresničila, za kar vsem zaposlenim v podjetju iskreno čestitam in želim uspešno delo v lepih novih prostorih.

Kmalu se bomo srečevali na različnih božičnih in novoletnih koncertih ter prireditvah. S svojo udeležbo bomo izrazili podporo vsem pripravljavcem in ustvarjalcem kulturnega in družabnega življenja v občini. Hkrati pa je to odlična priložnost za druženje in obogatitev nas samih in naših medsebojnih odnosov za lepše in polnejše doživetje božičnih in novoletnih praznikov.

Veliko zdravja, zadovoljstva in miru želim vsem skupaj. Ob tem se ne pozabimo s prijaznostjo ozreti tudi na tiste, ki prav v teh prazničnih dneh čutijo največjo osamljenost in stisko, saj jim naša pozornost lahko olajša marsikatero bolečino.

Poslednje leto slovenske samostojnosti je tudi čas, da obljubimo zvestobo slovenski besedi, pesmi, kulturi in vsemu tistemu, kar nas je do sedaj kot narod »držalo pokonci«.

LJUDMILA NOVAK, županja

Novi podžupan je Franc Majdič

Občinski svet se je v sredo, 26. novembra, sestal na 8. seji, na kateri je za podžupana izvolil Franca Majdiča iz Ne-gastrna. Poleg tega so svetniki sprejeli predlog rebalansa proračuna za leto 2003, osnutek Odloka o javnem redu in miru v občini Moravče in predlog za povišanje bazne cene komunalnega prispevka v občini Moravče. Občinski svet je še do marca 2004 podaljšal mandat dosedanji urednici občinskega glasila Novice iz Moravske doline Bernardi Mal, članom uredniškega odbora in izdajateljskega sveta.

Občina Moravče do sedaj ni imela podžupana, ki ga mora po zakonu o lokalni samoupravi imeti. Ker sta svetnika Anton Stenko in Franc Capuder zaradi službenih obveznosti zavrnila podžupansko mesto, je županja Ljudmila Novak za to funkcijo predlagala svetnika Franca Majdiča, ki je sprejel kandidaturu, nato pa dobil večinsko podporo tudi v občinskem svetu. Majdič se je ob izvolitvi zahvalil za podporo, hkrati pa izrazil upanje, da bo dobro sodeloval tako z županjo kot tudi s svetniki.

Zaradi zmanjšanja nekaterih prilivov občinskega proračuna v obdobju januar-oktober 2003 in povečanja nekaterih odhodkovnih postavk je županja občinskemu svetu predlagala predlog rebalansa. Po tem predlogu bodo prihodki v letu 2003 znašali 585,7 milijona SIT, odhodki pa 676,8 milijona SIT. Finančni primanjkljaj se bo kril iz prenosa sredstev iz proračuna za leto 2002 v višini 66 milijonov SIT, iz sredstev od vračila anuitet stanovanjskih kreditov v višini 1,7 milijona SIT in predvidenega zadolževanja v vrednosti 23,2 milijona SIT. Izpad priliva proračuna se beleži predvsem na naslednjih postavkah: davek od premoženja, upravna taksa, sofinanciranje investicij občanov, prihodki od prodaje stanovanj in zemljišč in finančna izravnava Ministrstva za finance. Svetnik Danijel Cerar je pri tej točki predlagal, da se predlog rebalansa proračuna ne sprejme, saj Cerar meni, da nekateri vzroki za rebalans niso dovolj argumentirani. Županja ga je zavrnila z besedami, da je skupaj z upravo že podrobno razložila, zakaj je rebalans potreben, zato se ji zdi Cerarjeva zahteva neupravičena. Občinski svet je nato sprejel predlog rebalansa proračuna.

Na območju Moravč še vedno velja Odlok o javnem redu in miru iz leta 1977, ki ob številnih spremembah zakonodaje ne predstavlja realne pravne podlage za izvedbo komunalnega nadzora v občini. Zato je občinska uprava pripravila nov odlok, ki bo pokrival prekrške s področja javnega reda in miru ter varovanja okolja, hkrati pa bo ena od pravnih podlag za delo komunalnega inšpektorja v občini. Svetniki so Odlok o javnem redu in miru v občini Moravče sprejeli, tako da bo šel v 30 dnevno javno obravnavo.

Decembra se izteče mandat urednici občinskega glasila Novice iz Moravske doline in uredniškemu odboru. Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja je zato pripravila predlog za mesto urednice in predlagala kandidate za uredniški odbor. Toda dosedanja urednica in kandidatka za uredniško mesto tudi v prihodnje Bernarda Mal je to funkcijo zavrnila z obrazložitvijo, da je ta funkcija zanjo velika obremenitev, ki jo težko uskladi z ostalimi obveznostmi. Poleg tega je izrazila tudi dvom in argumentirano utemeljila svoje pomisleke nad sestavo predlaganega uredniškega odbora. Pristojna komisija je zato predlagala, naj se dosedanji urednici, uredniškemu odboru in izdajateljskemu svetu mandat podaljša do marca 2004, kar je občinski svet tudi potrdil.

V nadaljevanju seje so svetniki sprejeli povišanje bruto cene osnove za odmero komunalnega prispevka iz 25.500 SIT na 35.000 SIT. Predlog je sicer sprva predvideval zvišanje na 50.000 SIT, a so svetniki temu nasprotovali, saj so menili, da je to preveč.

Potem ko svetniki na prejšnji seji niso dali soglasja za razveljavitev pogodbe o pogojih in načinu plačevanja rente lastnikom objektov v okolici deponije komunalnih odpadkov v Dobu pri Domžalah, so tokrat – po predhodnem ogledu deponije – dali soglasje. Prebivalci okoli deponije v Dobu tako ne bodo več prejeli individualnih rent, saj deponija, kar je pokazala tudi raziskava, nima škodljivih vplivov na življenje okoliških prebivalcev oziroma ti vplivi ne presegajo določenih standardov.

Svetniki so sejo zaključili s sprejetim mnenjem o denacionalizacijskem postopku zemljišča »stare Rašice«. Občinski svet se je strinjal, naj v zadevi vračanja zemljišča »stare Rašice« odloča komisija za denacionalizacijo kmetijskih zemljišč, gozdov in kmetijskih gospodarstev, ki je postopek vodila že do sedaj.

ALEŠ VOZEL

VAS LAHKO SPOMNIMO,

spoštovani bralci občinskega glasila, da **bomo v januar-ski številki Novic iz Moravske doline objavili povabilo, da predlagate kandidate za dodelitev občinskih priznanj, ki bodo podeljena ob občinskem prazniku v mesecu marcu. Morda bodo prav ti praznični dnevi priložnost, da boste imeli več časa ali se boste srečevali z več ljudmi ter razmislili tudi o tem. Nedvomno je v naši občini, morda tudi v vaši soseski precej takih, ki s svojim delom in življenjem zaslužijo, da so deležni tovrstne pozornosti.**

S.V.

*Spoštovane občanke
in spoštovani občani,*

občinska uprava vaše občine si bo tudi v prihodnjem letu prizadevala za strokovno in prijazno sodelovanje.

Da bi bilo leto 2004 prijazno do vas, vam voščimo vsi tisti, ki iz dneva v dan sodelujemo z vami.

Naj vam zaželimo še veselo in doživeto praznovanje božiča, dneva samostojnosti in novega leta.

delavci občinske uprave Občine Moravče

Še en korak za varnejšo Marokovo

V začetku decembra je bila na obisku v občini Moravče delegacija Agencije za ceste Republike Slovenije. Že dalj časa je znano, da je na Marokovi cesti v Moravčah ozko cestno grlo, ki je izredno nevarno in terja čimprejšnjo ureditev. Predlagani predlog načrtuje, da se že obnovljeni del na zahodni strani vpadnice poveže s cesto skozi Moravče in tako reši resnično nevarno vožnjo skozi center Moravč. Da bi bila rekonstrukcija čim prej izvedena, je bilo pridobljeno tudi mnenje Zavoda za varstvo naravne dediščine v zvezi z drevoredom pred vstopom v Moravče. Dosedanji projekt bo potrebno na posameznih delih popraviti ali dopolniti. Po zagotovilih Agencije za ceste so v državnem proračunu zagotovljena sredstva za ta namen že v letu 2005 in 2006. Delavce občinske uprave pa čaka še veliko in težavno delo, saj morajo pridobiti soglasja lastnikov za pridobitev in odkup zemljišč ob omenjeni trasi ceste. V kratkem bo sprejet lokacijski načrt, kar pomeni v primeru neuspešnih pogajanj pri

odkupu tudi razlastitev za rekonstrukcijo potrebnega zemljišča. Vsekakor je v občinskem in širšem državnem interesu, da se omenjeni odsek v vsakem primeru rekonstruira. Tak interes pa bi moral prednjačiti tudi pri vseh lastnikih omenjenih zemljišč in uporabnikih omenjene ceste. Obče človeški odnos do sočloveka pa prav gotovo postavlja v ospredje varnost pred osebnimi interesi.

KOKALJ

DeSUS- Smelo kljubuje času in se bori za pr vice upokoencev ter ostalih, še posebno mladih.

Izteka se staro leto in vsi zremo v prihajajoče leto ter si želimo, da bi bilo boljše, kot je bilo staro leto. Ob tej priložnosti OO DeSUS Moravče želi vsem članom in simpatizerjem ter ostalim občanom ZDRAVO in USPEŠNO NOVO LETO ter zadovoljne BOŽIČNE praznike, preživete v miru in v krogu domačih. Pripadamo generaciji, ki je morala sprejeti nenehni boj za svoj obstanek, saj smo preživeli menjave režimov, vsiljene vojne ter druge igre, ki so nam bile "podarjene" na poti skozi kratki vek življenja.

Kljub vsemu pa smo združeni v stranki DeSUS močnejši, zato smo sposobni kljubovati vsem poskusom garnitur, ki želijo našo generacijo potisniti na stranski tir življenja.

Marsikaj se dogaja v naši domovini, kar nam ni po volji, življenje bi bilo lahko lepše, če bi bilo uveljavljeno načelo strpnosti, poštenja in samoumevna pravica sobivanja za vsakega državljan, vendar temu ni tako. . .

Zato se naša stranka bori na vseh področjih od zdravstva, sociale do zakonodaje, da bi se uveljavilo načelo »ZA VSE JE SVET DOVOLJ BOGAT, ČE KRUH PRAVIČNO DELIL BI Z BRATOM BRAT«

Tu ne bom našteval zablod in napak kogarkoli, zato poskrbi časopisje, želim le povedati, da smo dosegli, da je postala pokojnina USTAVNA pravica slehernega državljan, kar do sedaj ni bila.

V prihajajočem letu bodo državnoborske volitve, pozivamo vse člane, simpatizerje in posebno upokoence, da združijo svoje glasove v naši stranki DeSUS, ker moramo izbrati sposobne, poštene in borbene poslance, ki nas bodo uspešno zastopali v organih oblasti in se aktivno borili za pravice, ki so velikokrat zapostavljene.

Na koncu vam želimo obilo zdravja in osebne sreče in vedrega pogleda v bodočnost, saj BELI KNJIGI Kebra po večini ne zaupamo. . .

FRANC RAVNIKAR, OO DeSUS Moravče

OBVESTILO

Občinski svet Občine Moravče je na seji dne 26.11.2003 sprejel osnutek Odloka o javnem redu in miru v občini Moravče in ga dal v 30 dnevno javno razpravo, kar pomeni do konca tega leta.

Vse zainteresirane vabimo, da si osnutek odloka ogledajo na sedežu Občine Moravče, Trg svobode 4 in pošljejo morebitne pripombe v sprejetem roku.

ZDRUŽENA LISTA
socialnih demokratov
Občinski odbor Moravče

Spoštovane občanke in občani!

Vsem Vam, od najmlajših, do Vas najstarejših želimo v imenu Občinskega odbora ZLSD Moravče prijetne in mirne božične ter novoletne praznike. V prihajajočem letu 2004 pa vsem želimo zdravja, sreče in modrosti!

*Občinski odbor ZLSD Moravče
DUŠAN GROŠELJ, predsednik*

Novo v dogajanju ZLSD Moravče

Dne 14. in 15. 11. 2003 je na Rogli potekal izobraževalni seminar o organiziranosti, financiranju in komuniciranju z javnostjo. Predavali so minister za delo, družino in socialne zadeve Vlado Dimovski, vodja poslanske skupine Miran Potrč, poslanec Bojan Kontič, glavni tajnik ZLSD Dušan Kumer, mednarodna sekretarka ZLSD Nataša Kovač in predstavnica za stike z javnostjo Tatjana Rajh. Med udeleženci so bile izmenjane izkušnje območnih organizacij in občinskih odborov. Na konkretnih primerih so nam bili dani napotki za možne spremembe. Seminar je pripravljala tudi na bližajoče se državnoborske volitve in volitve v evropski parlament.

Iz ZLSD Moravče sta se seminarja udeležila Vojka in Martin Rebojfi.

SDS

Spoštovani občani!

Počasi, a vztrajno se od nas poslavlja leto 2003, ki je življenje vsakega od nas zaznamovalo z nepozabnimi spomini, vtisi in dosežki.

Pred nami je pomembno, izzivov polno leto - leto vstopa v Evropsko unijo, ki bo v marsičem vplivalo na vsakega izmed nas.

Želimo Vam, da bi prijetno preživeli praznične dni, v novem letu pa obilo zdravja, sreče in uspehov.

SREČNO 2004!

Občinski odbor

Slovenske demokratske stranke

N.Si

Nova Slovenija
Krščanska ljudska stranka

V prazničnih dneh želimo vsem članicam in članom N.Si ter drugim občanom in občankam kar najgloblje doživetje božičnih praznikov, v novem letu pa veliko zdravja, zadovoljstva in pripravljenosti za skupno dobro.

Vsem, ki ste v letošnjem letu podpirali delo županje in svetnikov Nove Slovenije, se iskreno zahvaljujemo. Vse dobro želimo tudi vodstvu in članom drugih strank in klubov, ki so zastopani v Občinskem svetu občine Moravče in si prizadevajo za naš skupen razvoj in napredek.

Ob izvolitvi Franca Majdiča za podžupana občine Moravče mu iskreno čestitamo in želimo uspešno sodelovanje z županjo, svetniki in občani.

OO N.Si Moravče

SLS

Slovenska ljudska stranka

Kot zmca v pečeni uri, drobec za drobcem, a vztrajno je minilo leto 2003. Na pragu novega smo.

Zadovoljni z dosežki iztekajočega leta že načrtujemo nove naloge, sprejemamo nove izzive in se zavedamo, da z dobro voljo, dobrimi nameni in premišljenostjo naredimo veliko za kvalitetnejše življenje posameznika in skupnosti. S tem zavedanjem vstopamo v volilno leto 2004.

Želimo vam umirjene praznične dni.

Za leto 2004 pa so naše želje usmerjene v čim manj boleč, a drzen vstop v Evropsko unijo. Naj vas ne zapustijo sreča, zdravje in intelekt zdrave osebnosti.

OO SLS Moravče

JAVNO SVETNIŠKO VPRAŠANJE

V vrtačo pod vikendi na Vrhpoljah je podjetje Hidrotehnik več kot leto dni dovažal odpadni gradbeni material in vmes še razne druge odpadke (od kod?). Krajanje ocenjujejo, da so pripeljali več kot 1000 težkih tovornjakov raznega gradbenega materiala in drugih odpadkov. Na ekološki problem so že zelo zgodaj začeli opozarjati občani, ekološki klub Natura (Moravške novice št.9/2002) ZLSD Moravče (glej volilni program poslan vsem gospodinjstvom v novembru 2002) in svet krajevne skupnosti Vrhpolje (30.01.2003). Svet KS Vrhpolje je od Občine Moravče zahteval, »da nemudoma od inšpekcijskih služb doseže prepoved dovoza gradbenega materiala na Vrhpolje in da investitor poravna nastalo škodo«. Vrtača je sedaj zasuta in pokrita z zemljo. Zanima me, kaj je Občina Moravče v tem času naredila, da bi se preprečil dovoz gradbenih in drugih odpadkov in uničevanje lokalne ceste Selo-Vrhpolje. Kdaj so bile obveščene pristojne inšpekcijske službe in kako so ukrepale? Ali je kdo izdal dovoljenje za takšno uničevanje okolja?

Pred naročanjem projektov za gradnjo komunalne infrastrukture, pa bi se morala Občina (občinska uprava z županjo) bolj potruditi in predhodno uskladiti potek tras z lastniki zemljišč. Kaj se namreč dogaja?! Projekt se naroči, šele potem pa poskuša pridobiti soglasja od lastnikov zemljišč, katerega pa posamezni lastniki ne dajo iz upravičenih razlogov. Soglasje bi dali, če bi bila trasa prej usklajena z njimi, mogoče za meter levo ali desno. Tako ne bi bilo potrebno spreminjati projekta, prihranjen bi bil čas in denar. Tudi na pravega krivca se v takih primerih ne kaže s prstom, kajti to je občinska uprava z županjo.

REBOLJ MARTIN, svetnik ZLSD

Nova knjižica o delčku geološke zgodovine moravske zemlje

V decembru je izšla knjiga dr. Antona Ramovša z naslovom *Peški apnenec z vzhodnega dela Moravske doline, ki jo je izdelala Občina Moravče*.

Dr. Ramovš je peški apnenec spoznal že v času sodelovanja s Stanetom Stražarjem, ko sta prehodila kamnolom Pečnarca nad Pečami. Kasneje je navezal stik z geološkim krožkom OŠ Jurija Vege iz Moravč in njihovo mentorico Majo Gerčar. Mladi geologi so v šolskih letih 1995/96 in 1998/99 izdelali dve projektni nalogi. Prva nosi naslov *Kamnita dediščina Moravske doline*, druga pa *Po sledih peškega apnenca*. Za slednjo so prejeli zlato priznanje na državnem tekmovanju Znanost mladini, kateri je predsedoval dr. Anton Ramovš. Prav ta naloga pa ga je spodbudila, da je znova posegel po svojih zapiskih in obeh nalogah ter sestavil dokaj poljudno besedilo o znamenitem kamnu iz Moravske doline, ki ga najdemo po vsej Sloveniji. Razpoznaven je na desni ljubeljski piramidi, na mostu Pogonik in predoru Pogonek, v številnih portalih, tudi najlepših dr. Ramovšu znanih, oknikih, stebrih, cerkveni opremi in drugem. Knjižica precejšen del izdelkov iz peškega »marmorja« dokumentira tudi slikovno. Neposredno s kamnom pa je povezana tudi kamnoseška dejav-

nost v Pečah, kjer se je peški apnenec prelevil v prave umetnine spretnih rok mojstrov kamnosekov. Ker je kamen obstojen, se da lepo polirati in ohranja lepoto, ga boste na sprehodih po domači občini, če boste prebrali knjižico, zagotovo z lahkoto prepoznali. Naj vam bo poznavanje geološke preteklosti zanimiv konjiček in izziv, saj v knjižici niso zajeti vsi ohranjeni izdelki, torej jo lahko dopolnjujete še sami z lastnimi spoznanji. Pa prijetno praznično branje.

MAL, foto Andrej Lombar

Gensko spremenjeni organizmi (GSO)

Razlika med klasičnim žlahtnjenjem in genskim inženirstvom

Gojenje rastlin in živali z izboljšanimi lastnostmi je bila želja kmetovalcev od nekdaj, pa naj je šlo za povečanje rodnosti, odpornost proti boleznim ali za kaj tretjega. Kmetje so s tem namenom skrbno izbirali semena ter se ukvarjali s križanjem sorodnih vrst. S klasičnim žlahtnjenjem so ljudje poskušali pospešiti naravni razvoj in izboljšati zaželene lastnosti posameznih rastlinskih in živalskih vrst.

Bistven premik pri spreminjanju vrst se je zgodil z razvojem genske znanosti in metod, ki omogočajo manipuliranje z geni. Genska tehnologija namreč s posebnimi postopki omogoča prenos genov med organizmi popolnoma različnih vrst. Tako lahko na primer gene živali ali bakterij vnašamo v rastline in obratno. Pri

tradicionalnem žlahtnjenju to ni možno - ne moremo na primer križati krapa s krompirjem ali bakterije s koruzo. Za organizme, pri katerih je bila uporabljena tehnika spreminjanja z genskim inženirstvom pravimo, da so gensko spremenjeni (GSO).

Človekovo poseganje v genski zapis živih organizmov je precej nenatančno. Gene lahko v organizem vnesemo na dva različna načina, a pri nobenem ne moremo predvideti, na katero mesto v genomu se bo vrnil novi gen. Vnos je popolnoma naključen in zaradi tega ni mogoče predvideti vseh posledic take spremembe dednega zapisa, saj je delovanje gena odvisno tudi od tega, kje v genomu se nahaja.

Gen – enota v dednem zapisu, ki je nosilec posamezne lastnosti organizma

Genom – celotna veriga dednega zapisa, sestavljena iz velikega števila genov

Gensko spremenjeni organizmi na trgu

Podjetja, ki se ukvarjajo z genskim inženirstvom so najprej začela z genskim spreminjanjem najpogostejših komercialnih poljščin: koruze, soje, oljne repice, bombaža, krompirja, paradižnika, itd. V večini primerov so v rastline vnašali gene za dvojne lastnosti: odpornost na herbicide in odpornost na žuželke. Pri prvi nova rastlina postane neobčutljiva na izbrani herbicid, pri drugi pa zaradi na novo vnešenega gena rastlina sama začne proizvajati toksin, ki je strupen za žuželke.

V ZDA je uporaba gensko spremenjenih organizmov, predvsem soje in koruze, že precej razširjena, v Evropi pa je situacija precej drugačna. Rezultati nedavne raziskave, ki so jo izvedli med prebivalci Evropske unije so pokazali, da 70 % vprašanih ne želi uživati gensko spremenjenih organizmov. Uporabi te tehnologije nasprotujejo tudi kmetje, zato ni presenetljivo, da je v EU zasajenih le 20.000 ha površin z gensko spremenjeno koruzo, odporno na žuželke, čeprav bi kmetje lahko pridelovali nekatere vrste gensko spremenjenih poljščin, ki so bile v EU odobrene pred letom 1998.

V letu 2002 so bile gensko spremenjene poljščine posejane na 58,7 milijonih hektarjev v šestnajstih državah. Od tega je bilo največ površin s temi poljščinami v ZDA (68 %), sledile so Argentina s 23 %, Kanada s 6 % in Kitajska s 4 % površin, na katerih so gojili GSO.

Prav tako so lani prodali za 4 milijarde USD gensko spremenjenega semena, kar je znašalo 13 % celotnega prometa s semeni.

Glede na to, da v Sloveniji še nimamo sistematičnega spremljanja prisotnosti gensko spremenjenih organizmov je povsem mogoče, da smo nenamerno uvozili gensko spremenjeno semensko in konzumno koruzo iz ZDA in Argentine. Kot kažejo zgornji podatki, v teh dveh državah gensko spremenjene organizme gojijo v velikem obsegu, nimajo pa vzpostavljenega sistema ločevanja GSO od konvencionalnih pridelkov. Leta 2002 je Slovenija iz ZDA uvozila 345 ton koruze (od tega 234 ton semenske koruze), iz Argentine pa smo istega leta uvozili 96 ton konzumne koruze.

Odpornost proti škodljivcem in boleznim

Po mnenju zagovornikov genskega inženirstva je odpornost na škodljivce, herbicide in boleznimi ena izmed glavnih trenutnih koristi uporabe GSO. Na prvi pogled zelo privlačna obljuba pa ne upošteva morebitnih škodljivih vplivov na okolje in zdravje ljudi ter tako ne daje celovite in korektne informacije o rezultatih uporabe GSO. Poleg tega je odpornost GSO na škodljivce lahko le kratkoročna, saj žuželke ob stalni prisotnosti toksinov v rastlini lahko hitreje razvijejo odpornost kot pri škropljenju. Hkrati s škodljivimi žuželkami tovrstni GSO lahko vplivajo tudi na koristne žuželke, posredno pa še na druge živali – na primer na ptice. Velika so tudi morebitni vplivi na organizme, ki živijo v prsti in so pomembni za rast in razvoj rastlin.

V Kanadi se že po šestih letih gojenja oljne repice odporne na herbicide različnih proizvajalcev, soočajo s pojavom tako imenovane večkratne odpornosti na herbicide. Gre za pojav, pri katerem so se zaradi prenosa cvetnega prahu v isti rastlini nakopičili različni geni, ki zapisujejo odpornost na različne herbicide. Tako so zdaj takšne rastline odporne na več herbicidov hkrati.

Vpliv GSO na uporabo kemikalij in na hektarski donos

Zagovorniki GSO zatrjujejo, da bo gojenje novih vrst omogočilo manjšo uporabo kemikalij in povečalo donose, vendar pa nekatere raziskave takšna predvidevanja spodbijajo. Analiza podatkov ministrstva za kmetijstvo v ZDA (objavljeni maja 2001) na primer kaže, da so v ZDA za gojenje gensko spremenjene soje, odporne na herbicid Roundup Ready pri proizvodnjem sistemu z zaoravanjem zemlje porabili 3,6 % več herbicidov kot pri konvencionalni pridelavi. Pri proizvodnji gensko spremenjene koruze brez zaoravanja pa je bila poraba herbicidov večja celo za 7,1%.

Tudi obljube o večjem donosu so vprašljive. Gensko spremenjenih rastlin niso razvijali z namenom povečati njihovih donosov. To se kaže tudi v praksi, saj pridelki praviloma ne presegajo tistih, ki jih prinašajo konvencionalne sorte. Pri uporabi gensko spremenjene koruze, ki je odporna na koruzno večšo, se v ZDA investicija v gensko spremenjeno seme, ki je praviloma dražje od konvencionalnih sort, povrne le vsakih 3 – 5 let, ko so napadi koruzne večše močnejši. Ob tem je treba upoštevati še dodatne stroške, ki jih imajo kmetje, če želijo ločevati gensko spremenjene

od nespremenjenih pridelkov.

Vendar pa strokovnjaki obljublajo, da se »razvoj« ne bo končal le pri vrstah GSO, ki so že na tržišču. Kmalu bo na voljo tako imenovana druga generacija gensko spremenjenih organizmov, ki naj bi ponudila tudi rastline odporne na sušo in takšne, ki bodo imele večjo hranilno vrednost. Ob tem se zastavlja vprašanje, zakaj bi morali v rastline vnašati posamezne sestavine, ki jih s pravilnim in uravnoveženim prehranjevanjem lahko dobimo po naravni poti?

Vpliv GSO na biotsko raznovrstnost

Na novo vnešeni geni iz GSO se v naravnem okolju prenašajo na sorodne vrste, njihovega širjenja pa ni moč kontrolirati ali omejiti. Ko so GSO enkrat v okolju, se lahko razmnožujejo, mutirajo, itd ... Pri GSO se potencialna tveganja za okolje od rastline do rastline razlikujejo. Odvisna so od tega, za kakšno spremembo genoma gre, kakšne divje sorodnike ali plevelce ima GS rastlina na posameznem območju in kako bo njena uporaba vplivala na ptice, koristne žuželke in mikroorganizme.

Tveganja za nastanek alergij

Eden glavnih pomislekov proti uživanju GSO je povezan z možnostjo pojavnosti alergij. Alergijske reakcije lahko pričakujemo v primerih, ko GSO zaradi novega gena tvori nov protein, ki je odpornejši na temperaturo in prebavne sokove v človekovem telesu.

Pred odobritvijo GSO strokovnjaki sicer ocenijo, ali bo novi protein pri ljudeh povzročil alergije, vendar so testi pomanjkljivi, ker temeljijo na primerjavi novega proteina z do sedaj znanimi povzročitelji alergij, ne morejo pa ugotoviti, ali v rastlini nastaja nova snov, za katero še ne vemo, da povzroča alergije. Dodatna težava pri odkrivanju alergij je, da se reakcije včasih pokažejo šele po daljšem času. Podatkov, ki bi potrdili ali ovrgli potencialna tveganja razvoja alergij, nimamo, ker sistematičnih raziskav na tem področju ni.

Razvoj odpornosti na antibiotike

Večina GSO, ki so prisotni na svetovnem tržišču, vsebuje označevalne gene, odporne na antibiotike. V kolikor se GSO uporablja za prehrano ljudi ali živali, obstaja možnost, da se v prebavnem traktu gen odpornosti na antibiotik prenese na bakterije. Tovrstna možnost je sicer majhna, potrdile pa so jo raziskave profesorja Patricea Courvalina iz Pasterjevega inštituta. Njegovo poročilo opozarja, da bo obsežno gojenje GSO občutno pospešilo že sedaj problematično vprašanje odpornosti bakterij. Tveganje so prepoznali tudi v Evropski uniji in od leta 2004 zakonsko prepovedali uporabo genov za odpornost na antibiotike v organizmih, ki bodo namenjeni prehrani ljudi.

Položaj kmetov, ki pridelujejo GSO

Proizvajalci gensko spremenjenih semen so v raziskave in razvoj vložili veliko denarja in od svojega vložka pričakujejo dobiček. Zato so nove gene patentirali, tako da je vsaka rastlina, ki vsebuje take gene pod patentno zaščito, kmetje pa morajo pri nakupu semen plačati še licenčnino. Na ta način se povečuje odvisnost kmetovalcev od izbranega proizvajalca gensko spremenjenih semen, ki v nekaterih primerih hkrati proizvaja tudi ustrezne herbicide in insekticide. Poleg patentne zakonodaje je problem pri gojenju GSO tudi kontaminacija pridelkov na sosednjih poljih. Do prisotnosti GSO v konvencionalnih, ekoloških ali integriranih pridelkih pride zato, ker ne moremo omejiti prenosa cvetnega prahu in prenosa semen z vetrom. Do kontaminacije lahko pride tudi pri posojanju kmetijskih strojev. Problem take kontaminacije je še bolj izrazit, ker potrošniki zavračajo take pridelke, zato imajo gensko spremenjene poljščine nižjo ceno. Poleg tega je treba označiti vse izdelke, v katerih je nad 1 % gensko spremenjenih sestavin. Ekonomsko škodo lahko torej utrpijo tudi tisti kmetje, ki gensko spremenjenih organizmov ne želijo gojiti.

Najbolj razpiti primer kontaminacije z GSO se je zgodil kanadskemu kmetu Percyju Schmeiserju. Zaradi kontaminacije njegove oljne repice z gensko spremenjeno sorto, ga je podjetje Monsanto obtožilo kraje intelektualne lastnine.

Pri tem se odvetniki multinacionalnega podjetja niso prav nič niso ozirali na dejstvo, da Percy Schmeiser sploh ni želel gojiti gensko spremenjene oljne repice in je z kontaminacijo izgubil sadove 50-letnega dela na žlahtnenju lastnega semena.

Percy Schmeiser je leta 2001 svoj primer predstavil v Državnem zboru RS, na javni razpravi o GSO, kjer je sodeloval kot povabljeni gost.

Raziskave in izkušnje kažejo, da soobstoj ni možen

Dosedanje izkušnje in študije kažejo, da soobstoj konvencionalnega ali ekološkega kmetijstva na eni strani in pridelave GSO na drugi strani ni mogoč, saj razmnoževanja in širjenje GSO v naravi ni možno kontrolirati. To tveganje najbolj ogroža ekološke kmete, katerih standardi prepovedujejo uporabo GSO v pridelavi in predelavi. Najbolj zanesljiva možnost, da se v prihodnosti izognemo težavam, ki bi jih utegnile nastati zaradi uporabe GSO, je njihova dosledna izločitev iz pridelave, predelave in uporabe. V tej smeri razmišljajo tudi pobudniki ideje, da se Slovenija skupaj z dvema pokrajinama v Avstriji (Koroško in Štajersko) ter dvema pokrajinama v Italiji (Benečijo in Furlanijo Julijsko krajino) proglasi za območje, kjer ne bi gojili GSO. Zamisel omenjene pobude je, da bi se skušali čim bolj približati ekološkemu načinu kmetovanja, saj se povpraševanje po tovrstnih pridelkih povečuje tako v Sloveniji kot tudi v Evropski uniji. Več o tem lahko izveste na spletnih straneh www.bioalpeadria.info.

Starlink je vrsta gensko spremenjene koruze, v katero so vnesli gen za tvorbo toksina iz bakterije *Bacillus thuringiensis* (Bt). V ZDA so jo odobrili za krmo, za prehrano ljudi pa ne zaradi suma, da bi morda lahko povzročila alergijske reakcije.

Kljub temu je koruza Starlink prišla v izdelke za prehrano ljudi. Njeno prisotnost so med drugim odkrili v koruznem čipsu številnih proizvajalcev, kar je povzročilo enega od največjih škandalov v zvezi z GSO v ZDA. Pod pritiskom javnosti so proizvajalci iz prodaje umaknili več kot 300 vrst koruznega čipsa in koruzne moke. Poleg tega je prišlo do odpovedi vladnega odkupa Bt koruze StarLink, ki je bila posejana na 140.000 hektarih. Nakupe so ustavili tudi uporabniki iz Japonske in drugi ključni kupci ameriške koruze.

Primer Bt koruze Starlink kaže, kako težko je ločevati GSO in konvencionalne poljščine in kako obsežne so lahko posledice kontaminacije.

Slovenska zakonodaja na področju GSO

V Sloveniji področje GSO ureja Zakon o ravnanju z gensko spremenjenimi organizmi, ki povzema pravni red EU. Naš zakon ureja tako ravnanje z GSO v zaprtih sistemih (laboratorijih), kot tudi namerno sproščanje v okolje in dajanje na trg. Sprejet je bil leta 2002, vendar zaenkrat še ni operativen, saj niso bili sprejeti vsi zahtevani podzakonski predpisi.

Zakon predpisuje, da je potrebno pridobiti dovoljenje za namerno sproščanje GSO v okolje (na primer gojitev gensko spremenjenih poljščin). Pred vložitvijo prijave je potrebno opraviti oceno tveganja in izdelati načrt za primer nepričakovanega širjenja v okolje. Zakon natančno opredeli, kaj vse mora vsebovati prijava in kako poteka postopek za izdajo dovoljenja. V postopek izdaje dovoljenja je vključena tudi javnost, ki lahko sodeluje z dajanjem mnenj in pripomb, kar se objavi tudi v sredstvih javnega obveščanja.

Z novim letom bo v Sloveniji treba označevati tudi tiste izdelke, v katerih je več kot 1 % sestavin, ki so gensko spremenjene. Še bolj strog režim označevanja in sledljivosti, pa se obeta po vstopu Slovenije v EU, ko bo treba označevati tudi tiste izdelke, ki so le izdelani iz gensko spremenjenih organizmov, kljub temu, da gensko spremenjene sestavine v končnem izdelku ni več. Označevati bo treba tudi krmo, ki vsebuje gensko spremenjene organizme oziroma je bila iz njih izdelana.

Evropska zakonodaja je na tem področju med najboljšimi in najbolj celovitimi, poleg tega pa zaradi nasprotovanja držav članic od leta 1998 ni bilo izdano nobeno novo dovoljenje za uporabo GSO. Prav to pa je razlog, zakaj so se ZDA ob podpori Kanade in Argentine odločile na Svetovno trgovinski organizaciji vložiti tožbo proti EU, češ da slednja krši pravila proste trgovine.

JURE POGAČNIK, Umanotera,
slovenska fundacija za trajnostni razvoj

Srečanje obrtnikov in podjetnikov

Prvi decembrski četrtek so se v kulturnem domu zbrali moravški obrtniki in podjetniki, ki jih je povabila županja. Seznanila jih je z osnutkom razvojnega načrta občine za obdobje od leta 2004 do 2007, predsednik odbora OS za gospodarstvo Danijel Cerar je spregovoril o položaju obrti in podjetništva v občini in možnostih nadaljnjega razvoja ter predstavil bodočo industrijsko cono v Moravčah. Direktorica občinske uprave Sonja Vraz je seznanila navzoče z določili pravilnika o dodeljevanju posojil za pospeševanje razvoja obrti in malega gospodarstva na podlagi subvencioniranja obrestne mere v občini Moravče. Dejavnost Zavoda za razvoj družinskega in ženskega podjetništva Meta in PC kotička v Domžalah je predstavila svetovalka zavoda Saša Premk in obljubila pomoč zavoda na različnih področjih obrti in podjetništva.

Vsi navzoči so dobili v izpolnitev tudi anketne vprašalnike, s katerimi bodo predstavili svoja pričakovana glede položaja obrti in podjetništva v Moravčah.

Najbolj vneti zapisovalci izrečenih besed so bili štirje - upamo - bodoči podjetniki oz. obrtniki iz šolskega podjetniškega krožka, ki so se pod vodstvom mentorice Maje Gerčar prav tako udeležili srečanja. Precej izkušen je bilo izmenjanih v neformalnem delu, kjer je bila za udeležence srečanja pripravljena skromna pogostitev.

S.V.

Odločimo se za dopolnilno dejavnost

Dopolnilne dejavnosti na naših kmetijah niso nič novega. Kmetje so se že od nekdaj ukvarjali poleg kmetovanja še z drugimi dejavnostmi, v začetku le za lastne potrebe (domača obrt, predelava pridelkov), pozneje pa tudi za trg, da so si izboljšali socialni položaj.

Še sedaj imajo dopolnilne dejavnosti **velik pomen za razvoj podeželja**, tako kot vse druge gospodarske dejavnosti. Vsaka dejavnost, ki pripomore h krepitvi ekonomskega položaja kmetij, zagotavlja tudi njihov obstoj, z njim pa ohranjanje kmetijske pridelave in tudi kulturne krajine. Ohranjanje poseljenosti je še posebno pomembno v hribovskih in gorskih območjih, ki se zaraščajo, krajina pa izgublja svojo kulturno podobo. V interesu naših lokalnih skupnosti in države bi moralo biti, da ohranjamo poseljenost in kmetijsko pridelavo. Dopolnilne dejavnosti se razvijajo ves čas, a v zadnjih letih je zanimanje zanje še mnogo večje. Pozna se vse slabši položaj kmetijstva in vedno manjša možnost zaposlitve zunaj kmetije. Tako se tudi v evropskih državah kakšnih deset odstotkov kmetov ukvarja poleg kmetijstva z drugimi dejavnostmi. Ker so na našem območju kmetije manjše in težavnejše razmere za kmetijsko pridelavo, že od nekdaj silijo kmeta v iskanje možnosti za dodaten dohodek.

Kmetje se pri nas odločajo za dopolnilne dejavnosti predvsem iz ekonomskih razlogov. Tako želijo pridobiti dodatni dohodek za zagotavljanje socialne varnosti oziroma izboljšati socialni položaj kmečki družini in torej bolje izkoristiti svoje stanovanjske in gospodarske prostore ter stroje, zaposliti proste delovne moči na kmetiji, izkoristiti znanje in spretnosti ter bolje vnovčiti svoje kmetijske pridelke.

Pri nas se na kmetijah razvijajo dopolnilne dejavnosti, ki so tesno povezane s kmetijsko pridelavo. To so predelava in prodaja kmetijskih pridelkov in izdelkov, domača obrt in turistična dejavnost na kmetiji, kjer gre tudi za prodajo povečini doma pridelane hrane in izrabó razpoložljivega obrata.

Tudi v »Moravški dolini« oziroma v Občini Moravče imamo registrirane turistične kmetije. Zanimanje za turizem na kmetiji in tudi za druge dopolnilne dejavnosti na kmetij zelo narašča. Vedno težje je najti službo zunaj kmetijstva, zato se vsi, ki imajo možnost na kmetiji in malo »podjetniške žilice« odločajo, da si pridobijo nekaj prihodkov še iz dopolnilnih ali dodatnih dejavnosti na kmetiji. **Tisti, ki se zato odločate, ste ponavadi tudi zelo uspešni.** Izkoristila bom priložnost in pohvalila gospo Ivanko Kocijančič, ki se poleg dela na njeni turistični kmetiji vedno udeležuje še zahtevnih strokovnih tekmovanj in ocenjevanj in dosega zelo lepe rezultate. Tako je v letošnjem letu prejela dve bronasti medalji na »Dobrotah slovenskih kmetij« na Ptuj in sicer za krompirjev kruh in hruševo žganje. Zelo dobro pa se je odrezala tudi na Zboru turističnih kmetij na Bledu, kjer je na tekmovanju priprave pogrinjkov za dve osebi in pripravljajdovih žgancev dobila srebrno medaljo.

Vsem, ki se odločate za dodaten vir zaslužka v obliki dopolnilnih ali dodatnih dejavnosti, svetujem, da nas že na začetku vašega dela povprašate za nasvete in z veseljem vam bomo priskočili na pomoč. Zelo pomembno je, da so pri nastajanju oziroma pred registracijo dopolnilne dejavnosti na kmetiji, upoštevani vsi pogoji in predpisi, ki jih predpisuje

Takšne in podobne izdelke pripravljajo članice društev podeželskih žena in deklet. Za enkrat se pojavljajo le na kulinarčnih razstavah, lahko pa bi jih tudi uspešno tržile.

zakonodaja. Pomembno je, da se že pred registracijo dejavnosti uskladijo zahteve projektantov, inšpektorjev, UE..., saj je potem težje odpravljati pomanjkljivosti, ki jih pri gradnji ali opremlitvi zelo hitro lahko naredimo.

Upam, da sem vas s tem člankom vzpodbudila k razmišljanju in morda se boste odločili, da tudi vi najdete primerno rešitev za dodaten vir zaslužka na vaši kmetiji. **Če boste imeli kakšno vprašanje na to temo, me lahko pokličete na telefonsko številko: 01/899-50-13 ali 041/310-176 (Kmetijska svetovalna služba Litija).**

Ker pa se približujejo prazniki, želim vsem občanom obilo družinskega razumevanja in osebne sreče v prihajajočem novem letu, vsem kmetom pa obilno letino.

SONJA ZIDAR URBANIJA, univ. dipl. ing. kmet.
Svetovalka za dopolnilne dejavnosti in delo z društvi

Kmetija odprtih vrat Pri Mežnarjevih vabi v prazničnih dneh na sproščujoče pohode in obisk njihove kmetije, kjer boste postreženi z dobrotami iz domače kuhinje.

Vsemobiskovalcem, občanom in občankam želimo mirno praznovanje, v letu 2004 pa obilo zdravja, veselja in sreče.

**Pri nas ste vedno dobrodošli,
Družina Kocjančič, Katarija 7**

Termit odprl novo poslovno stavbo

TERMIT d.d. Domžale je bilo ustanovljeno leta 1960 in ima dolgoletne izkušnje pri načrtovanju, proizvodnji in uporabi kremenovih peskov in pomožnih livarskih sredstev.

Po večkratnih organizacijskih spremembaš ima danes dva obrata in upravo.

V obratu Iłpos v Ihanu je letna proizvodnja 5.000 ton pomožnih livarskih sredstev, katere delimo na kemične in nekovinske livarske proizvode.

**Vesele praznike
in srečno novo leto 2004!**

TERMIT

SI
CERTIFIKAT št. 110
ISO 9001

Rudarsko podjetje kremenovih
peskov in oplemenitnje nekovin d.d.
Ljubljanska c. 18
1230 Domžale
SLOVENIJA

Uporabljajo se pri proizvodnji jeklene in sive litine ter barvnih kovin v livarnah, jeklarnah in železarnah.

V obratu Peskokopi v Moravčah je proizvodna kapaciteta 350.000 ton kremenovih peskov letno. Kremenov pesek je pran, klasiran, atriran, sušen, sejan, oplaščen in oljni. Proizvedeni kremenovi peski se uporabljajo v livarstvu, železarstvu, gradbeništvu, športno rekreacijskih objektih in drugje.

Uprava podjetja je do sedaj imela poslovne prostore v Domžalah. Po dolgoletnih željah in zadnja leta tudi potrebah so delavci ob zaključku leta 2003 pridobili nove prostore v na novo zgrajeni poslovni stavbi v Drtiji.

Z graditvijo nove poslovne stavbe smo pričeli v mesecu marcu letošnjega leta in z dobro izbranimi in sposobnimi izvajalci projekt izpeljali do začetka decembra in jo 8. decembra tudi uradno predali namenu.

Termit s tem ohranja pomemben položaj v Moravški dolini, saj je to edina industrija, ki je stabilna in zna prisluhnuti potrebam posameznikov iz kolektiva, potrebam društev, občine in širšega okolja.

Zaposlenim in vodstvu Termita lahko le čestitamo in zaželimo veliko poslovnih uspehov.

M.H., foto Janez Otrin

mig d.o.o.
market_inženiring_storitve gradbeništvo

- IZDELAMO VAM URBANISTIČNO IN PROJEKTNO DOKUMENTACIJO IN ZA VAS PRIDOBIMO TUDI GRADBENO DOVOLJENJE
- SVETUJEMO PRI PRODAJI IN NAKUPU ZEMLJIŠČ ALI NEPREMIČNIN
- VRŠIMO PROJEKTANTSKI, IZVAJALNI IN STROKOVNI NADZOR
- SVETUJEMO PRI NOVOGRADNJAH ALI ADAPTACIJAH

NA VOLJO STAVBNE IN KMETIJSKE PARCELE. MOŽNOST TAKOJŠNJE GRADNJE NA LEPI LOKACIJI V MIRNEM OKOLJU
M MIG d.o.o. VEGOVA 1, MORAVČE _ INFORMACIJE: 01 723 12 08 _ PONUDBE: fax 01 723 15 66 e-naslov: MIG.CD@SIOL.NET

PGD KRAŠCE: Uspešni ob izteku leta 2003

December je poseben čarobni mesec pričakovanj, čas praznovanja in v pogleda nazaj v delo, ki smo ga opravili skozi leto.

Za PGD Krašče je to leto ob 65. letu obstoja, leto pomembne pridobitve in uspehov, oziroma doseženih rezultatov.

Ob koncu leta 2002 sem v članku zapisal "Naš veliki plan za leto 2003 - nabava avtomobila". Ta plan smo v celoti izpolnili in 16. avgusta smo imeli ob 65. obletnici gasilskega delovanja v Kraščah slovesen prevzem in blagoslov novega orodnega vozila, o čemer pa smo obširneje že pisali v avgustovsko-septembrski številki.

Dotakniti pa se velja še nekaj glede financiranja investicije avtomobila in gasilske nadgradnje - predelave v gasilsko orodno vozilo. Po sklepu, ki smo ga sprejeli na upravnem odboru, je bil vsak član gasilec, ki ima dohodek, prostovoljno "dolžan" prispevati 19.000 SIT. Odziv je bil soliden, saj je ta znesek vplačalo preko 90 % članov. Sicer smo zadnjih pet let namensko varčevali za novo vozilo, tudi s pomočjo raznih sponzorjev, donatorjev in krajanov. Nekateri od njih so se res velikodšno odzvali. Iz občinskega proračuna smo v dveh letih za namen nabave vozila prejeli 8.500.000 SIT, od GZ pa 500.000 SIT. Vsota skupnega plačila je znašala, za avto 6.732.942,52 SIT in za nadgradnjo 6.879.788,47 SIT. Sami smo prispevali za avto 1.732.942,52 SIT, kar je 25,7 % in za nadgradnjo 2.879.788,47 SIT, kar je 41,9 %. Tako smo želeli dobrohotno prikazati naš doprinos!

Obračun po veselici je pokazal, da smo nekaj pa le zaslužili, čeprav so časi, ko tovrstne gasilske prireditve finančno niso več zanimive. Za ta denar smo

GASILSKA ZVEZA MORAVČE

želi vsem občankam in občanom občine Moravče
vesele božične praznike
in varno leto 2004.

NA POMOČ!

nabavili gasilsko opremo: 4 komplete delovnih oblek, 120 m gasilskih cevi in specialni ročnik za brizganje Turbo - AWG, v skupni vrednosti 290.000 SIT.

V društvu se zavedamo, da sama gasilska tehnika še ni vse. Redno usposabljanje aktivnih operativcev izvajamo vseskozi, tako da je pripravljenost za akcije na nivoju.

Velik poudarek dajemo našemu podmladku, od katerih se pričakuje, da bodo naši vzorni nasledniki, kar že tudi dokazujejo....

Na letošnjem mladinskem tekmovanju, ki se je odvijalo v Jevnici, za vsa društva iz gasilskih zvez: Litija, Šmartno pri Litiji, Kamnik, Domžale, Komenda, Mengeš, Lukovica in Moravče, to je celotna vzhodna Ljubljanska regija, imenovana Ljubljana III. Med vsemi ekipami iz teh zvez, so naši mladinci osvojili prvo mesto in tako osvojili prehodni regijski pokal.

Dobro so se uvrstile tudi mladinke, na 4. mesto in pionirji na 16. mesto. Z vsemi rezultati smo lahko zadovoljni, saj je bila med ekipami iz kar 35 društev huda konkurenca.

Na mladinskem kvizu v okviru GZ Moravče pa smo med petimi ekipami dosegli 2. mesto.

Tako kot verjetno vsi krajanji si tudi gasilci želimo čim več delovanja v skrbi za preventivo, preprečevanje in usposabljanje. Enkrat je letos žal šlo tudi zares. Na lmenjah je prišlo do požara, koder smo uspešno intervinirali na samem požaru, da je bil pogašen in naslednji dan še prostovoljna pomoč lastniku pri pospravljanju na požarišču.. Bili pa smo prisotni še na nekaj manjših požarih in drugih intervencijah.

V oktobru - meseca požarne varnosti - smo z novim vozilom tudi uradno izvedli prvo vajo. Primer: notranji in zunanji požar na gospodarskem objektu na Selu. Vse je potekalo po planu pod uspešnim vodstvom poveljnika. Ko smo na koncu opravili strokovno analizo, smo spoznali, da bo uspešnost interveniranja oziroma gašenja v primeru požara nedvomno veliko bolj učinkovita.

Kot vsako leto, bomo tudi letos pred božično novoletnimi prazniki obiskali vse krajanje našega požarnega teritorija. Osebno vam bomo zaželeli vse NAJ v novem letu, prinesli koledar in še mahnito presenečenje.

Zadovoljstvo po izpeljani vaji na Selu pri Novaku.

Pionirji veseli pred tekmovanjem, kot je videti, so tekmovali tudi v izvirnosti pred fotoaparatom. In prav je tako, kajti sproščenost je pot k uspehu.

Mladinke pa so se bile pred nastopom bolj zamišljene. Tako so se skoncentrirale in tudi uspel. Dosegle so odlično 4. mesto.

In to so naši mladi zmagovalci z mentorji. Osvojiti regijski pokal pa res ni "mačji kašelj". Zadovoljne so tudi mladinke.

ŽELIMO VAM VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE, ZDRAVJA IN SREČE TER MIRNO IN VARNO LETO 2004

JOŽE KLOPČIČ, PGD Krašče

Mladinska ekipa PGD Peče osvojila 3. mesto

Vsako društvo ali organizacija, ki nima dobrega podmladka, se prej ali slej znajde v situaciji, ki je lahko usodna za obstoj. Tudi pri mladinski komisiji GZ Moravče se tega zavedamo, zato želimo z vključevanjem mladine v kakršne koli aktivnosti tako nadaljevati.

Mladinska ekipa pri PGD Peče, ki jo že vrsto let uspešno vodi mentor Tone Stenko, je tudi letos dokazala, da je na področju iz znanja, ki se zahteva na kvizu res najboljša v GZ Moravče. Katarina Stenko, Lucijan Strehar in Ajda Lalič so 21. novembra v Dobo na kvizu regije Ljubljana III. tekmovali za Gasilsko zvezo Moravče. Tudi tokrat uspeh ni izostal, saj so v hudi konkurenci osvojili 3. mesto. Škoda le, ker take prireditve niso dovolj obiskane iz "Moravske doline", ki od Doba ni tako oddaljena, je bila udeležba res preskromna.

Gasilsko društvo Peče, katero v letu 2004 slavi 70 let obstoja in delovanja, je na pravi poti.

Iskrene čestitke v imenu Mladinske komisije GZ Moravče, tako mentorju Tonetu Stenku, ki mora za take uspehe vlagati svoj trud in veliko časa ter mladim tekmovalcem, katerim naj bo to vzpodbuda za nadaljnje delovanje v društvu.

JOŽE KLOPČIČ, foto Tone Stenko

Dobrotnik ovekovečen v običaju miklavževanja

December je mesec dobrih mož, iskrice v očeh naivnih otrok in starega izročila, ki pridobiva na svoji sporočilnosti.

Prvi dobrotnik sv. Miklavž se je pomudil v vseh krajevnih skupnostih ter razveselil najmlajše občane. Povsod so ga spremljale tudi črne zverine, ki pa jih je dobri Miklavž znal ukrotiti in držati v primerni razdalji. Nekaterim večjim otrokom, ki so se zavedali, da vse pa le ni bilo prav, so se tresle hlače. Gledališke igrice, ki so jih otroci spremljali pred prihodom Miklavža, so svarile pred slabim in spodbujale k dobremu. Upajmo, da otroci le niso bili preveč želni daril in so prisluhnili dobronamirnim zgodbam. V Moravčah je igrico pripravila dramska skupina KID Limbar, v Pečah so gostovali mladi gledališčniki z Vač, ponekod pa se je Miklavž kar sam oglasil, kot na Limbarski gori.

Na vrh sv. Miklavža pa se je sam Miklavž povzpел 7. decembra, kjer je ob asistenci DPM obdaril vse obiskovalce svete maše, če že ne z vrečko daril pa s skodelico toplega napitka in nepogrešljivimi miklavževimi piškoti.

MAL

Miklavževanje na Vrhopoljah

Dramska skupina KD Vrhopolje je pod vodstvom Natalije Brodar, 10. 12. 2003, organizirala letošnji obisk sv. Miklavža. Številnim obiskovalcem so predstavili igrico, otroci pa so poklicali sv. Miklavža. Miklavž je kar 80 otrokom prinesel bogata darila.

PS.: Miklavž pa bi lahko obdaril tudi sv. Petra, ki je po odru že drugo leto zapored hodil brez čevljev.

FANI PAČNIK

Miklavž letos tudi na Limbarski gori

Miklavž nam je letos sporočil, da bo obiskal tudi Limbarsko goro. Ker je vedno več urejenih cest, lahko hitreje potuje in tako lahko podnevi obiše več krajev. Naši otroci so se tega zelo razveselili in težko pričakovali dan Miklavževoga obiska. Končno je napočil petek, 5. december, ko so se skupaj s starši zbrali v gostilni Urankar. V veselem pričakovanju, pomešanim s strahom in zaskrbljenostjo, če so bili dovolj pridni, so zrl v duri. Ko je končno vstopil v spremstvu dveh parkeljnov, so obnemeli. Vendar pa jih je prijazno nagovoril in takoj so postali pogumnejši. Lepo so zmolili Sveti angel, za kar so si prislužili pohvalo, pa tudi parkeljna je Miklavž poslal ven, saj pri tako pridnih otrocih nista imela kaj iskati. Šele takrat so si mnogi oddahnili. Miklavž jim je nato razdelil darove, ki so jih za njih pripravili angeli in vsakemu je namenil nekaj lepih besed. Najpogumnejši so mu tudi zapeli, na koncu pa so se vsi z njim še slikali.

Ker pa ga je čakala še dolga pot, se je moral takoj posloviti, obljubil pa je, da drugo leto spet pride in tako še povečal veselje v otroških srcih in njihove očke so še bolj zažarele.

F. TOMAN

Abonma privabil stalne odjemalce kulturnih dobrin

Prodaja abonmajskih vstopnic je za naš kulturni prostor novost. Izjemno ugodna cena petih predstav je prepričala okoli 70 ljubiteljev gledališča, da so si kupili vstopnice za vseh pet abonmajskih predstav. Zbrali so se res iskreni ljubitelji gledališča. Presenetljivo pa je, da ta ponudba ne »ustreza« prav tistim, ki krojijo življenje v lokalni skupnosti.

Prva abonmajska predstava dramske skupina Kulturnega društva Geoss z Vač z naslovom Burka o jezičnem dohtarju je dodobra nasmejala publiko..

Razmeroma staro gledališko delo, ki datira v 15. stoletje je v besednem delu postreglo s dialogi, ki so bili vseskozi izvajani v verzih. Na svojevrsten način se je prikazala posebnost človeških karakterjev, ki tudi danes niso drugačni. In marsikdo je v burki našel delček svojega obraza, obraza današnjega časa.

V šaljivi obliki je oživela zgodba o oguljufanem goljufu, ki je na koncu predstave doživela potrditev starega slovenskega pregovora: kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.

Preprosta in domača zgodba s krepkimi risanimi značaji je vsem obiskovalcem predstave nudila razpoloženje, ki ga je ob spremljanju odrske igre po svoje doživel vsak sobotni obiskovalec po svoje.

Nastop 6 igralcev je gotovo odlikovala govorica telesa, obraza in giba. Z neposrednostjo stopnjevana, včasih kar vsiljiva do gledalcev je besedno in položajsko komiko le še nadgrajevala in marsikdaj z gibanjem povzročila več smeha kot z besedo. Še nekaj pa je igri dajalo večjo vrednost; ljudsko petje in uporaba različnih narečij, te pojoče govornice, ki je je le še malokdo večšč.

Še se lahko vstopite na vlak smeha in dobrega razpoloženja z nekaj zrnca soli; že 31. januarja, ko se bomo smejali Partljičevim domislicam.

MAL

Na Vrhpoljah šranganje po stari slovenski navadi

Ena izmed jesenskih sobot je bila na Vrhpoljah zelo živahna, saj so vaščani pripravili tradicionalno šranganje. Vse je potekalo po starih običajih. Mladeniči so za nevesto, ki jo je ženin odpeljal iz rojstne vasi, zahtevali odkupnino že ob odhodu iz hiše, za ceno pa so se po na-

pornem pogajanju dogovorili ob šrangih - oviri, ki so jo vaščani postavili pri župnijski cerkvi.

Nevesta Maja Uštar in ženin Peter Svetlin sta se nato odpeljala v grad Tuštanj, kjer sta kot prvi par dahnila »Da« v prenovljeni poročni dvorani pred županjo Ljudmilo Novak, cerkveni obred pa je opravil vrhpoljski župnik Vincencij Čampa v grajski kapeli.

V tej jeseni sta kar dve Vrhpoljčanki s svojima ženinoma začeli skupno življenjsko pot: Maja Uštar z ženinom Petrom Svetlinom in Jelka Lebar z ženinom Primožem Lavričem.

Izkupička obeh šranganj so šranganje Maji in Petru

Moški pevski zbor obvešča občane, da je prenehal s petjem na pogrebih

Pevci pogrebnega moškega pevskega zbora pod vodstvom Mira Capudra iz Moravč so se odločili, da bodo prenehali peti na pogrebih v Moravčah. In kaj jih je vodilo k tej težki odločitvi po skoraj štiridesetletnem prepevanju ob slovesu od občanov, starih in mladih, verujočih in neverujočih?

Največ je k temu pripomoglo vedenje domačega župnika, ki je pred skoraj desetimi leti odredil ali morda sam zaklenil vrata, ki vodijo na cerkveni kor. Vseskozi so se pevci počutili manjvredne, neenakopravne, hkrati pa so se čudili občanom, ki so ob tem dogodku samo šepetali, niso pa zahtevali odprave dejanja, ki so ga sicer obsojali. Žal se vse pogosteje upamo kritizirati le ravnanje javnih uslužbencev državne ali lokalne skupnosti in raznih zavodov.

Kot drugi razlog za odpoved petja na pogrebih so pevci navedli tudi nemogoče določanje časa pogrebov predvsem v zimskem času.

V dandanes ni mogoče zapustiti službe zaradi petja na pogrebu, prav tako pa tudi ob vsakem času ni mogoče vzeti uro ali dve dopusta.

Tretji in morda največji razlog pa je samovolja posameznika, zaradi katerega pevci ne morejo zapeti svojemu stanovskemu kolegu niti ene pesmi v domači cerkvi, ne glede na to, da je nešteto ur svojega časa posvetil tudi petju v božjo čast.

Ob prenehanju petja se pevci zahvaljujejo vsem, ki so jih v zadnjih štirih desetletjih povabili, da so sodelovali s svojo pesmijo pri slovesu od svojih sorodnikov, znancev ali prijateljev pa naj si bo to v dežju ali ob poletni vročini, v nedeljo ali na praznični dan. Svoje pevsko poslanstvo so jemali z vso odgovornostjo. V primeru, da so nehote storili kakšno napako, pa prosijo, da jim oprostite.

S tem obvestilom pevci ne želijo izzvati obsodb ali kritik. Vsekakor pa bodo odgovorili na morebitna pisanja, ki ne bodo ustrezala resnici.

Po pogovoru s člani pevskega zbora članek zapisala Bojana Dorič.

gasilska fotografija z večerje vaščanov

vaščani konec novembra skupaj z obema novoporočenima paroma »spremenili« v večerjo v gostilni Frfrau. Takšna navada sicer ni prava po stari šegi, je pa za današnji čas nadvse primerna, saj se imajo vaščani vsaj takrat čas usesti za mizo in kakšno modro reči.

po zapisu JOŽETA NOVAKA

Planinsko društvo Moravče: Peš na Gorjušo

PD Moravče je 22.11. organiziralo pohod. Udeležili smo se ga tudi člani planinskega krožka OŠ Jurija Vege Moravče. Obiskali smo Železno jamo – pravi mali biser Gorjuše. Tu nas je pričakal vodnik, jamar, gospod Božo Stupica.

V Jamarskem domu smo si najprej ogledali bogato speleološko zbirko najlepših kapnikov, ki jih je društvu odstopil Prirodoslovni muzej v Ljubljani. V speleološki zbirki so predstavljene vse oblike kapnikov in sige, ki obstajajo v naših jamah ter se razlikujejo po načinu nastanka.

Ogledali smo si Robičevo zbirko, imenovano po Simonu Robiču, ki je bil kaplan v Dobi v letih 1856-1859 ter znan naravoslovec, katerega pozornost so vzbudile

jame okoli Doba. V omenjenih jamah je našel posebno vrsto slepih hroščev - robičev (tako so jih poimenovali strokovnjaki). Bogata arheološka zbirka vsebuje najdbe iz Babje in Mokriške jame. V Babji jami so našli razbite kosti živali in orodje ledenodobnega lovca.

Zelo nas je pritegnila zbirka slammikarstva, skrbno urejena razstava razvoja slammikarstva na območju Domžal. Zbirka predstavlja pletenje kit, ročno šivanje, pripomočke, ki so jih rabili, končne izdelke, izdelovanje slammikov in podobno. Odšli smo še do Železne jame. Vodnik nam je opisal izvor imena »Železna jama«. Jama ima dve dvorani, ki sta med seboj povezani z rovom in z mostovi.

Obe povezuje dolga ožina z vidnimi sledovi vodnega toka stropa in tal. Voda tukaj ponikne. Občudovali smo stalagmite, stalaktite, ponvice, ter manjše zavese. Neverjetno si je bilo od blizu ogledovati

Petič na pohodu od Litije do Čateža

8. novembra je bil, kot vsako leto, tradicionalni pohod od Litije do Čateža. Bilo je hladno, deževno jesensko jutro. S Slavkom Cerarjem, vodnikom PD Moravče, sva se odpeljala do Litije. Tu se je zbralo že veliko popotnikov-planincev. Pot smo nadaljevali po naši standardni smeri. Kljub slabemu vremenu (pot je bila blatna, bili smo mokri) je bilo vzdušje izredno lepo.

Levstikova pot je nastala 1987. Letos smo izbirali med dvema severno in južno traso popotovanja. Nekateri so izbrali novo, južno traso Levstikove poti, ki vodi skozi Ježni Vrh, Vinji Vrh in Poljane ter skozi Sevno, Gornji in Kamni Vrh proti Moravčah (Čatežu). Druga trasa je bila severna.

Izhodiščna točka oziroma zbirno mesto je bilo v Litiji. Prvi del poti se delno pokriva z Badjurovo krožno potjo. Od Šmartna nadaljujemo na Slatno. Nekoliko kasneje pot pelje skozi gozd do Jelše. Po odprtem slemenu z lepim razgledom pridemo do zaselka Rodni Vrh. Od tu sledi bolj strma pod do vasi Liberg.

Sledi še nekaj strmin do vasi Preska, kjer je odcep za Tisje. Prišli smo v Moravče. Tu smo se ustavili pri hiši Tone Zidarjeve, kamor je zahajal Levstik. Iz Moravč smo nadaljevali pot proti Čatežu. Ko se je Levstikova pot ločila od glavne poti, smo pri Grmadah pot nadaljevali po gozdu vse do Gobnika. Pred prihodom v Moravče smo se pred Gabrovko srečali planinci severne in južne trase ter skupaj nadaljevali pot do cilja.

Ustavili smo se na kontrolnih točkah, kjer smo dobili žige. Prijazni domačini omenjenih krajev so dobro pripravili in ponudili svoje izdelke – domače okusne dobrote. V Moravčah (beri pri Gabrovki) smo dosegli cilj. Res pa je bila letos organizacija drugačna.

Tako nas je veliko pohodnikov vztrajalo, da nadaljujemo pot na Čatež. Prispeli smo do Čateža. Tudi tukaj je bil organiziran lep kulturni program. Ker je bil pohod v času martinovanja, so tukajšnji vinogradniki predstavili »svoja vina«.

Vzdušje je bilo enkratno. Srečali smo se planinci z vseh koncev Slovenije, že kar stari znanci in prijatelji. Zaželeli smo si, da se drugo leto ponovno snidemo na Čatežu.

ANTE PAJK

jamske »prebivalce« – netopirje. Vodnik Božo nam je izredno natančno opisal način življenja teh zimskih zaspancev. Mladi planinci bi jih najraje prebudili.

Sprehod po jami, poln lepih vtisov, je prehitro minil. Čakala nas je malica iz nahrbtnika, saj smo bili že pošteno lačni. Sledila je pot proti domu. Planinci smo bili povabljeni na krajši oddih pri kolegi ci ga. Inge Ivartnik in Marku. Postregla nam je z dišečo kavo, ki nam je dobro dela, mladi planinci pa so se preizkusili v plezalnih veščinah.

Planinski pohod smo nadaljevali do Svete Trojice in nato prišli do Tuštanja. Nekateri najmlajši so bili že pošteno utrujeni. Za varen in prijeten pohod sta med drugim poskrbela vodnika g. Leon Lavrič in g. Marijan Gril. Seveda ne smem pozabiti tudi mamic, ki so skrbno spremljale planince. Res lepo doživet dan, pa čeprav s soncem nič kaj obsijan.

ANTE PAJK,
mentor planinskega krožka

Martinovali v Lenartu v Slovenskih goricah

Kar 50 upokojencev se je malo pred praznikom sv. Martina udeležilo nakupovalnega izleta v Lenti na Madžarskem. Izlet smo zaključili v znani gostilni Sonje Potvar v Lenartu v Slovenskih Goricah z obilnim domačim kosilom. Po obedu smo prisostvovali blagoslovu novega vina in z njim nazdravili svetemu Martinu. Ob dobri kapljici smo upokojenci prijetno pokramljali in potarnali nad vsakodnevnimi težavami. Skrbni pa je pregnala harmonika, ob zvokih katere smo veselo zaplesali in zapeli.

Da je bil naš izlet prijeten in uspešen, gre še posebna zasluga vodički Sonji Sever in vozniku Janezu ter harmonikarju Lipetu Štefanu.

Izletniška sekcija DU Moravče vsako leto organizira veliko izletov po Sloveniji in zamejstvu, ki se jih povprečno udeleži 35 izletnikov. Povsod, kamor pripotujemo, smo dobrodošli in ogledamo si turistične znamenitosti. Da se imamo prijetno, ni potrebno posebej poudarjati. Na željo upokojencev bo tudi leto 2004 ostalo takšno.

po zapisu JOŽETA NOVAKA

Vrhpoljska vesela jesen

Prostovoljno gasilsko društvo Vrhpolje je, 15. 11. 2003, organiziralo tradicionalno prireditev VRHPOLJSKA VESELA JESEN. Ljubitelji narodnozabavne glasbe so lahko uživali ob zvokih različnih ansamblov: ansambel Tineta Stareta, Gamsi, Rokovnjači, Prjatli, ansambel Mlaj. Poslušalcem pa sta zaigrala tudi dva mlada harmonikaša iz domačih logov – Alen Cerar in Peter Merela. Obiskovalci so se po zaključni prireditvi lahko zavrteli ob zvokih Gamsov, za pijačo in jedačo pa so poskrbeli domači gasilci. Druženje se je zavleklo še dolgo v noč.

FRANCKA PAČNIK

Veterani izvolili novi izvršni odbor

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Moravče je izvolilo novo vodstvo območnega združenja. Pred štirimi leti smo v Moravčah ustanovili območno združenje veteranov vojne za Slovenijo. V dobrih štirih letih je združenje postalo zelo pomemben član Zveze veteranov vojne za Slovenijo.

Veteranska organizacija je v teh letih prehodila trnovo pot, da je postala organizirana celota, ki je prepoznavna v naši družbi. Naše združenje ima edino v Sloveniji svoj veteranski postroj, saj ima dvajset članov svečano veteransko uniformo. V letu 2002 je bilo našemu območnemu združenju dodeljena organizacija glavnega zbora Zveze veteranov vojne za Slovenijo. V veteranski organizaciji smo zadovoljni s svojim delom. Zbor veteranov je ocenil delovanje združenja kot zelo uspešno. Predsednik nadzornega odbora, mag. Miran Zajc, je poudaril, da je bilo delo v preteklih štirih letih v skladu s pravili združenja. Veterani so pri predlogu članov za nove organe združenja poudarili, da ni potrebno menjati člane v organih vodstva.

Za predsednika OZVVS Moravče je bil soglasno ponovno izvoljen Vito Cerar, podpredsednika Franc Podržaj, sekretarja Mirko Kržišnik, praporščaka Bojan Merela in za predsednika nadzornega odbora mag. Miran Zajc.

Plan dela za obdobje 2003-2007 je zelo obsežen. Predvsem bo poudarek pri ohranitvi in širitvi tradicije osamosvojitvene vojne in časa organizacije manevrske strukture narodne zaščite. (MSNZ).

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Moravče vam želi vesele božične praznike in zdravo, uspešno in srečno novo leto 2004, ki bo leto velikih sprememb za našo državo.

OZVVS Moravče

Občinsko združenje borcev in udeležencev NOB v letu 2003

Občinsko združenje borcev in udeležencev NOB je v letu, ki mineva, aktivno delovalo na področju ohranjanja tradicij narodnoosvobodilnega boja.

V mesecu aprilu so borci organizirali spominsko svečanost v gozdu nad Remzovo domačijo v Češnjicah, osrednja prireditev pa je bilo vsekakor spominsko srečanje v Hrastniku, ki se ga je udeležilo rekordno število borcev in izgnancev ter ostalih občanov, ki ne želijo pozabiti grozot druge svetovne vojne, iz katerih se učijo tudi kasnejši rodovi. V nepozabnem spominu je ostal obisk dr. Vekoslava Grmiča v Hrastniku. Sicer pa je Občinsko združenje borcev NOB v okviru aktivnosti obnovilo spomenik v Hrastniku in na Vrhpolju, ob 1. novembru pa so se tiho poklonili spominu na vse mrtve v II. svetovni vojni. V iztekajočem se letu se bodo spomnili ostarelih in bolnih članov, jih obiskali in jim prenesli dobre želje vseh članov OO ZB NOV.

Občinsko združenje NOB šteje preko sto članov, v zadnjem letu pa so sprejeli tudi nekaj novih, kajti le tako bodo tradicije NOB lahko preživele nenehna prizadevanja za drugačen pogled na narodnoosvobodilni boj. Tako kot so bili borci odločilni pri snovanju nove države med drugo svetovno vojno, tako so odločno podprli tudi plebiscit o samostojnosti nove države Slovenije.

Ob zaključku leta vsem občanom želijo veselo praznovanje božičnih dni, ponosno praznovanje dneva samostojnosti, v novem letu 2004 pa vsem obilo sreče in zdravja, hkrati pa vabijo vse svobodomiselnih ljudi, da se včlanijo v njihovo organizacijo.

M.B.

Zbor članstva ZLSD

V sredo, 3. decembra smo imeli člani območne organizacije ZLSD Domžale zbor članstva v gostilni Furman v Lukovici. Povabljeni so bili tudi predstavniki Zveze borcev NOB.

Dnevni red je bil zelo obsežen. Izvolili smo delovno predsedstvo, katerega član sem bil tudi sam.. Predsednik ZLSD mag. Mirjan Trampuž je podal izčrpno poročilo za leto, ki se poslavlja. V poročilu je navedel vse opravljeno delo območne organizacije.

Seznajeni smo bili tudi s finančnim poročilom v letu 2003 in ga potrdili. Sledilo je finančno poročilo, pregled interesnih organiziranosti ter poročilo o delu pokrajinske organizacije OB Ljubljana.

Predsednik nam je predstavil program dela za leto 2004. Cilji so: vzpodbujanje dela v nekaterih občinskih organizacijah, aktiviranje članstva, delo v občinskih svetih, sodelovanje z drugimi strankami, organiziranje okroglih miz in javnih debat, vključevanje v dela medobčinskih in republiških organov stranke, oživetje delovanja Foruma svetnikov, zagotavljanje stalno pomoč Mlademu forumu in izpeljati državno-zborske volitve.

Sledilo je poročanje predstavnikov stranke o delu v posameznih krajih.

Mag. Mirjan Trampuž pa je članstvo razveselil z objavo, da je na vrsti podelitev priznanj zaslužnim članom. Priznanje ZLSD za Moravče je dobil g. Martin Rebolj, za kar mu osebno čestitam! Tov. Mira Zemljič pa je članstvu predlagala, da bi bilo lepo, da se pošlje čestitko tov. Janezu Stanovniku za izvolitev predsednika Zveze borcev NOB Slovenije.

Seveda pa moram pohvaliti organizatorja – Območno organizacijo ZLSD Domžale, saj nas je prijetno presenetil z okusno večerjo, ki je sledila po uradnem delu. Vzdušje je bilo prijetno, saj smo že vrsto let stari znanci in dobri prijatelji - tovariši. Zabavali smo se ob zvokih ansambla Vrhovec in veselo zaplesali.

Območni organizaciji ZLSD Domžale in vsem njenim članom želim veliko uspeha pri delu. Z novim elanom v prihajajoče leto!

ANTE PAJK, ZLSD

Občni zbor Društva diabetikov Domžale

Društvo diabetikov vključuje bolnike, svojce, prijatelje in druge ljudi iz občin Domžale, Lukovica, Mengeš, Moravče, Trzin in se nahaja v Zdravstvenem domu Domžale.

Vsako leto pregledamo in ocenimo naše delo. Letos smo se 18. novembra ob 16. uri zbrali na 17. rednem občnem zboru v Gostišču Kovač na Količevem.

Vse prisotne je najprej pozdravil predsednik Franc Hrovat. V nadaljevanju je povedal, da je društvo v celoti izpeljalo program, ki si ga je zastavilo lani ob tem času. Pohvalil je vse, ki so pri tem sodelovali. Največ članov je poslušalo predavanja o zdravi prehrani in bolečini v prsih. Z zaskrbljenostjo pa ugotavlja, da se je na vabilo 250 diabetikom, ki niso člani našega društva, na predavanju o ustrezni prehrani za sladkorno bolezen, odzvalo le 9 vabljenih. Vprašali smo se, kaj storiti. Predstavnik Zveze diabetikov Slovenije je menil, da se s podobnimi težavami srečujejo tudi druga društva diabetikov v Sloveniji. Posebno pa je pohvalil natančno in vestno ravnanje društva z denarjem, ki je na voljo za izvedbo celotnega programa aktivnosti v Društvu diabetikov Domžale.

Maks Grošelj, referent za šport, je pohvalil številno udeležbo naših članov, na društvenih in meddruštvenih pohodih

diabetikov gorenjske regije (Kranj, Jesenice, Škofja Loka, Tržič). Prehodili so dobršen del Gorenjske. Tudi sankali in smučali so se, kolesarili, šli na rafting pa tudi obirali češnje ali nabirali kostanj. Na izletu v Beli krajini so obudili spomin na kulturno-zgodovinske dogodke polpretekle zgodovine. Najbolj pogumni so se mrzlega jesenskega dne, po prvem sneženju letos, spustili v jamo Pekel pri Žalcu.

Urednik spletne strani je povabil mlajše diabetike k aktivnejšemu sodelovanju na tem področju.

Ker bodo prihodnje leto volitve novih članov v vse odbore društva, je predsednik povabil vse prisotne, da že sedaj razmišljajo, koga bodo predlagali. Spomnil je na dosedanjo slabo ali nikakršno zastopanost sladkornih bolnikov iz občin Mengeš, Trzin, Lukovica in Moravče pri delu v našem društvu. Predstavniki društev diabetikov gorenjske regije so prijazno pozdravili vse navzoče in vsem zaželeli še boljše sodelovanje pri vodenju skupnih športno rekreativnih dejavnosti.

Ob koncu uradnega dela občnega zbora pa sta predsednik društva in predstavnik Zveze diabetikov Slovenije trem članom našega društva podelila priznanje in zahvalni listini za dosedanje uspešno in požrtvovalno delo v Društvu diabetikov Domžale od ustanovitve leta 1986.

Srečanje smo zaključili dobro razpoloženi ob zvokih harmonike in prijetnem klepetu s prijatelji in znanci.

Izvršni odbor društva diabetikov Domžale se zahvaljuje vsem, ki ste nas pri našem delu denarno ali drugače podpirali.

Prav vsem pa želimo vesele praznike, predvsem pa zdravo in uspešno novo leto 2004.

ANICA COTMAN ANŽIČ,
foto Maks Grošelj

SKAKALNI KLUB TERMIT MORAVČE

Skakalnice na Miklavžu pripravljene za snežno odejo

Skakalci SK Termit Moravče se pospešeno pripravljajo na zimsko sezono. V tem času, ko ni snega, opravljajo »suhe« treninge, kar pomeni, da si poskušajo pridobiti čim več moči, saj

vedo, da je pred njimi naporna zima. Ker pa je znano, da so zimske tekme na snegu, sneg pa najprej zapade v višjih legah, smo se starši naših skakalcev in nekateri člani kluba dobili na Miklavžu. Ob nekajurnem druženju smo naredili tudi nekaj koristnega, saj smo očistili vse skakalnice in jih pripravili na zimo, prav tako pa je bil na streho stolpa pritrjen snegolov. Po končanem delu, smo veseli ugotovili, da smo skakalnice lepo pripravili. Upamo, da jih bo kmalu prekril sneg, saj bodo tako naši skakalci imeli dobre pogoje za trening. Ob tej priložnosti se skakalci za-

hvaljujemo gospe Ivanki KOCJANČIČ za njeno dovoljenje, da na njenem zemljišču lahko nemoteno treniramo.

Ponovno smo se člani skakalnega kluba in simpatizerji srečali 21.11.2003, vendar v tem primeru ne na delovni akciji. Tokrat smo se skupno udeležili družabnega srečanja v gostilni FR-FRAV v Krašcah. Čeprav malo pozno, je bil namen tega srečanja predvsem druženje vseh, ki so kakor koli pomagali klubu na prireditvi Po nagelj na Limbarsko goro marca letos. Prav je, da se po vseh naporih tudi posedemo in se ob dobri hrani in pijači kaj pogovorimo. Srečanje je vsekakor doseglo svoj namen, saj smo ugotovili, da smo v klubu pripravljene delati in tako tudi posredno pomagati našim otrokom pri njihovi športni dejavnosti. Prav pa je, da se tudi v tem primeru zahvalimo osebju gostilne FRFRAV za gostoljubje in predvsem za odlično pripravljeno hrano.

RAJKO GABROVEC

Prostovoljci z dobro voljo do osamljenih

Deseta obletnica ustanovitve Združenja za socialno gerontologijo in gerontagogiko Slovenije in šestnajsta obletnica delovanja medgeneracijskih skupin za kakovostno starost

Županja je na zadnji seji občinskega sveta v Domžalah pri sprejemanju osnutka proračuna za leto 2004, na vprašanje, kaj se dogaja s projektom izgradnje DSO Vir, ki bi naj bil po občinskem planskem dokumentu »Razvojni program Občine Domžale od leta 2001 do leta 2005« zgrajen do leta 2005, odgovorila, da država ne podeljuje nobenih koncesij za izgradnjo DSO, da zato interesa investitorjev ni več, saj je DSO brez državne podpore prevelik poslovni rizik.

V reviji Prepletanja, v 8. številki, str. 4, pa minister dr. Dimovski v intervjuju navaja, da država pridno uresničuje oba nacionalna programa: Nacionalni program SV do leta 2005 in Nacionalni program SV starejših do leta 2005 in da bodo konec tega leta, najkasneje do sredine prihodnjega zagotovili kapacitete v domovih za 7,5 % populacije, starejše nad 65 let. In pravi: »To bomo dosegli z intenzivno izgradnjo domov in s podelitvijo koncesij.«

Iz navedenega se vsekakor zelo dobro vidi razhajanje med teorijo in prakso v politiki.

Nadalje minister poudarja pomen prostovoljnega dela in navaja, da je s stališča odnosa do sočloveka skrajno pomembno in plemenito dejanje, predvsem v smislu povezovanja družbe. In si postavlja vprašanje, kako prostovoljstvu dati pravo veljavo in pomen, kako ustrezno moralno nagraditi prostovoljce in kako za prostovoljstvo vzpodbujati mlade.

No, za začetek bi bilo zelo lepo in prav, če bi se med prostovoljci pojavil kakšen politik ali drugi vodilni, za vzgled in potrditev, da se tudi pri nas prostovoljstvu daje veljava in pomen. Država pa bi morala za delovanje skupin nameniti več sredstev, ne pa iz leta v leto manj (v letu 2003 smo prejeli le 40% sredstev iz leta 2002) in tako omogočiti boljše možnosti za delo skupin tudi v revnejših občinah.

Pri starih ljudeh se najbolj pogosto pojavlja osamljenost in iskanje smisla bivanja. Življenje brez smisla in osamljenost sta namreč najbolj pogosta povzročitelja socialnih in psihosomatskih motenj. Zato se v skupinah učimo smiselnega in ustvarjalno polnega življenja. Znani psiholog in logoterapevt Viktor Emil Frankl je zapisal: »Človek z duhom kljubuje usodi in veliko laže obvlada telesne, duševne, socialne in druge rizične situacije, če v njih odkrije smisel. Smisel bivanja je treba udeležati kot nalogo: živeti za nekoga in za nekaj.«

Za premagovanje osamljenosti, ki stare najbolj obremenjuje, so po večini najbolj pomembni neposredni stiki med ljudmi, vzajemno dajanje in prejemanje izkušenj, nasvetov, informacij, razmišljanje na glas, prijateljstvo, skupni projekti in skupni cilji, pri katerih lahko aktivno sodelujemo in soodločamo.

Neposredni stik nam omogoča radost in zadovoljstvo medčloveških odnosov, ki jim pravimo osebni odnosi. Nudi nam možnost občutenja varnosti, pripadnosti, spoštovanja, samozanesničevanja, vedrine, radosti in zadovoljstva, možnost za sprostitvev in zabavo.

V Društvu »Jesenski cvet« dosledno uresničujemo naše programske cilje. Izbrali smo dobro voljo za sodelovanje z ljudmi in za pomoč ljudem in to tudi uresničujemo.

V našem društvu vemo, da veljava in pomen prostovoljstva najbolj sigurno raste iz vztrajnega in požrtvovalnega dela v skupinah. Pomen prostovoljstva torej raste iz drobnih celic ljubezni do sočloveka, iz medčloveške solidarnosti, iz vsakokratne sreče in zadovoljstva naših članov, raste s pomočjo zavzetega in poštenega dela voditeljic in voditeljev skupin, za kar se jim v imenu društva tudi na tem mestu najlepše zahvaljujem.

In upajmo, da raste pomen prostovoljstva iz naših skupin tudi navzgor – kot ozaveščanje pristojnih o tem, da se na terenu opravlja res veliko delo in kot pripravljenost na ustrezno podporo na državnem nivoju. Ob tej priliki bi izrazila zadovoljstvo ob dobrem sodelovanju s pristojnimi na Občinah Domžale, Mengeš, Trzin, Moravče in Lukovica, ki cenijo naše delo ter moralno in finančno podpirajo naš razvoj.

Združenje za socialno gerontologijo in gerontagogiko Slovenije je ob dvojnem jubileju vsem voditeljicam in voditeljem podelilo priznanja, obletnici pa proslavilo v Kulturnem domu Mengeš, v septembru. Slavnostni govorniki so bili: Zmaga Prošt, predsednica ZSGGS, Danica Matjanec, organizatorica nacionalne mreže skupin starih ljudi za samopomoč, mag. Tone Kladnik, ustanovitelj prve skupine, predstavnik MDDSZ, župan mag. Tomaž Štebe in dr. Manca Košir.

Ob koncu leta se vsem članom društva ter vsem občinskim upravam, sponzorjem in Centru za socialno delo Domžale, ki podpirate naše delo, iskreno zahvaljujemo za sodelovanje. Obenem vam želimo prijetne božične in novoletne praznike ter zadovoljstva, sreče in uspehov v letu 2004!

mag. MAJDA PUČNIK RUDL,
predsednica Društva »Jesenski cvet«

frizerstvo IRENA

frizerstvo
IRENA

Irena URBANIJA, s.p.
Vegova 40, Moravče
Tel.: 01/7231-104

VAM ŽELI SREČNO V LETU 2004

Delovni čas:

pon., čet., pet.	13. - 20. ure
tor., sre.	8. - 14. ure
sobota	6. - 12. ure

Dijakom in študentom nudimo 10% popust.

NOVO: 5% predpraznični popust letos za upokojece

Blazno resno zadeti

Študentski klub Domžale že vrsto let deluje, izvaja in sodeluje na domžalsko-kamniškem področju. V svoje okrilje želimo povabiti čim več mladih, da se nam pridružijo pri različnih aktivnostih, ki jih ponujamo. Program je zastavljen po malem za vse, ker se želimo tako prilagoditi širši množici različnih okusov. Z delavnico BOJ PROTI DROGAM smo želeli vstopiti v obdobje najstništva in pozne pubertete, kjer je svet velikokrat videti obrnjen na glavo, predvsem pa je izrazito pomemben del naše mladosti, kjer se začena proces samoznavanja.

Mlajši so predvsem dovzetni za okušanje novosti in vsaj večina od njih rada raziskuje in sega po neznanem. Pomemben del odraščanja je osveščanja o vseh možnostih, ki vplivajo na razvoj osebnosti. Tukaj stopi v dejavno obliko nacionalni program naše države, javne službe na področju preprečevanja in obravnave odvisnosti od prepovedanih drog, vse nevladne organizacije, strokovno izobraževalne institucije in manjše skupnosti, ki skrbijo za dobrobit družbe kot celote. Študentski klub

Domžale se je odločil govoriti o družbenih tabujih in sekati predsodke.

Delavnica BOJ PROTI DROGAM je bila zasnovana tako, da niso čakali na odziv mladih, saj bi pri tako delikatni temi, kot so droge, čakali zaman. Zato smo v sodelovanju s Srednjo šolo Domžale izvedli delavnice na šoli, kjer imajo posluš za tovrstne aktivnosti in se zavedajo, kako pomembna je preventiva. Na delavnice smo v okviru pouka povabili k pogovoru 1. in 3. letnike vseh smeri. Študentki Medicinske fakultete in Fakultete za socialno delo sta vrteli kolo pogovora, izbrana področja pa smo izbrali zato, ker se močno povezujejo in zajemata tako zdravstveni kot družbeni nivo.

Delavnice so bile osredotočene na sistematično in načrtno preventivo, saj je pri tako specifični temi, za vse nadaljnje informacije in pomoč potrebna strokovna razlaga. Tako smo po študentsko poskušali spodbuditi dijake naj razmišljajo o posledicah, ki jih prinašajo uživalcem drog – tako alkohola, tobaka kot vseh ostalih, pred-

vsem najbolj aktualnih tako imenovanih party drogah. Naš cilj je bil zajeti reakcijsko verigo, ki vpliva na psiho-fizične sposobnosti in se kasneje kaže pri volji, koncentraciji in zavzetosti za uresničevanje ciljev. Sicer pa smo bili nad vednostjo in razumevanjem dijakov presenečeni v pozitivnem smislu. S svojo aktivnostjo in vključevanjem v pogovor so pokazali, ne le pripravljenost k spremembam, ampak tudi določeno zrelost, da se je o stvareh potrebno pogovarjati, zaupati in razmišljati.

Študentski klub Domžale se zaveda dejstva, da so droge med nami, da prepoved nima vidnih rezultatov v praksi, še manj pa v teoriji. Dejstvo je, da besede imajo svojo moč, še večjo teža pa dobijo takrat, ko so povezane s pozitivno naravnostjo in pogledom v smeri jasnih in odkritih realnosti. Informiranost, ustrezno izobraževanje, vzgoja in jasen šolski režim povezujejo v celotni razvoj mladostnikov v osebnosti z zdravim odnosom do življenja.

Radi bi se zahvalili Srednji šoli Domžale za sodelovanje. Tako ravnatelju g. Škoficu, kot socialni delavki ga. Strojnikovi, predvsem pa dijakom, da so tako zavzeto poslušali in sodelovali.

TJAŠA KUZMIČ

Astronomija je izbirni predmet v devetletki

V devetletni osnovni šoli je bil med izbirne predmete uvrščen tudi predmet astronomija.

To je naravoslovna veda, ki proučuje pojave v vesolju, na nebu in tudi na Zemlji, saj je le-ta majhen del neomejenega vesolja. Pravijo, da je astronomija mati matematike in fizike, saj astronomske pojave opisujemo z matematičnimi in fizikalnimi obrazci. Mnogim je astronomija tuj pojem, ker je njena vsebina premalo popularizirana in se zdi, da je v vsakdanjem življenju ne potrebujejo. Radi pa pogledajo astrološko napoved, ki je »kvaziveda«. Astrologija seveda nima nič skupnega z astronomijo.

Osnovnošolci so se že leta navduše-

vali za krožek astronomije, sedaj se odločajo za izbirni predmet. Potrebno jim je le ustrezno predstaviti zanimivosti in skrivnosti te vede. Ljudje smo vedoželjna bitja in radi raziskujemo neznana področja. Zakaj bi to počeli samo na našem malem planetu? S sodobno opremljenimi teleskopi se lahko podamo na čudovita potovanja tisoče in milijone svetlobnih let oddaljenih od Zemlje. Kdor se nikoli ne odloči za tako »potovanje«, gotovo zamudi nepozabno doživetje. Je pa zaželeno, da si pridobi nekaj teoretičnega znanja, preden pokuka skozi večji teleskop. Moravški šolarji so si ga že pridobili, zato so se odpravili na tradicionalno srečanje ljubiteljev astronomov na obronke Velike planine.

Tisto jesensko soboto se je obetalo zelo lepo vreme, kar je nujen pogoj, zato smo se neobremenjeni odpeljali s kombijem visoko v hribe nad Kamnikom. Z nami je bil tudi mentor planinskega krožka Ante Pajk, ki je skrbel za varnost otrok. Prispeli smo malo pred mrakom. Na

jasi pred kočjo so bili razporejeni veliki amaterski teleskopi. Kolikor je bilo še dneva, smo ga izkoristili za ogled teleskopov velikanov, nato pa prisluhnili uvodnemu predavanju s projekcijo slik. Množica je zavzeto prisluhnila, ugašanje luči in spuščanje zaves »v razredu« (beri gozdni jasi) ni bilo potrebno, saj se je že spustila noč, nad nami pa je močno zasvetil Mars, na katerega smo po predavanju najprej »odpotovali«. Kazal nam je lepo belo polarno kapo.

Ob teleskopih so potekale živahne debate o opazovanih objektih, v katere so bili namerjeni. Nekateri teleskopi so bili precej višji od ljudi. Slike v njih so bile čiste, jasne in velike, tako da so zadovoljile pričakovanja mladih astronomov kot tudi vseh ostalih udeležencev.

Šola na Moravškem nekoč in danes

Nekdaj so imeli pravico do izobraževanja le plemiški otroci, iz preprostega ljudstva pa le tisti, ki so bili namenjeni za duhovnike ali grajske pisarje.

Graščaki so imeli za svoje otroke šolo kar doma, na gradu. Leta 1543 se omenja takšna šola v Belneku, kasneje pa tudi na gradovih v Zalogu in Tuštanju. Šolstvo na Moravškem je izčrpno opisal Stane Stražar v Moravški dolini. Moj namen je namreč pisati o nečem drugem.

Spominjam se pripovedovanja svoje stare matere, da je hodila v šolo na farovski pod ali pod kozolec in še to le takrat, ko doma na kmetiji ni bilo veliko dela. Moj oče, njegova brata in sestri so hodili – seveda peš in to celi dve uri s Cveteža blizu Zg. Slivne – v šolo v Moravče. Kako so korakali po snegu in mrazu prek visokih zametov; lačni in slabo oblečeni, si težko predstavljam. S podobnimi težavami so se srečevali vsi hribovski otroci. Zjutraj so pojedli malo močnika ali spili skodelico mleka s koščkom kruha, če je bil pri hiši. Za malico so od doma prinesli kakšno jabolko ali pest suhih hrušk. Zato so po pouku tekli domov strmo v hrib, da so čimprej dobili kaj za pod zob.

Sam sem šolo začel obiskovati med okupacijo, hodil sem v nemško šolo. Nismo

se veliko naučili, največ smo peli, risali in telovadili. Govoriti smo morali nemško in ker nismo znali, smo večinoma molčali. Mnogo večjih stavb v Moravčah je bilo med vojno požganih, tudi šola. Da otroci ne bi bili povsem brez pouka, je učitelj Janko Toman z dovoljenjem nemške oblasti organiziral neke vrste tečaj na svojem domu. Pozneje, ko je že delovala OF, je nadaljeval s poukom v partizanski šoli. Te šole so bile organizirane tudi v nekaterih drugih vaseh v Moravški dolini. Toman nas je učil brati, pisati in računati. Imeli

smo tudi računalnik, takšnega na velike lesene kroglice. Zaradi pomanjkanja papirja smo pisali na kamnite tablice, liste pa uporabljali le za domače naloge. Za pisanje smo uporabljali kar ploščate mizarske svinčnike ali barvice. Radi smo se učili in hvaležen sem gospodu Tomanu za vse, kar nas je naučil.

Za vsako nemško besedo, ki smo jo izgovorili, smo bili po vojni kaznovani z denarno kaznijo 50 par.

Današnjim učencem svetujem, naj izkoristijo »sanjske« možnosti za učenje in poleg fulov in kulov povejo tudi kakšno lepo slovensko besedo.

MARIJAN GRIL

UTRINKI S ŠOLSКИH HODNIKOV

O nasilju v šoli nekoliko drugače

V četrtek, 20. novembra, so si v Kulturnem domu v Moravčah učenci moravške osnovne šole ogledali predstavo z naslovom *Nasilje v šoli*.

Pro Fortis iz Kamnika je učencem na drugačen, zanimiv in razgiban način prikazal, kakšno nasilje se v šoli lahko dogaja, kako ravnati v primeru, če sami postanejo žrtev nasilja in nenazadnje tudi, kakšen odnos naj posamezen učenec vzpostavi do ostalih učencev šole, da do koga od njih ne bo nasilen.

Ker so si predstavo ogledali učenci različnih starosti, je bila tudi njena zahtevnost prilagojena. Tako so skozi dopoldan v kulturnem domu potekale tri predstave o nasilju, vsaka je bila prilagojena starosti gledalcev.

Kakšen je bil odziv učencev na predstavo?

Anketa, ki jo je pripravila in učencem posredovala šolska svetovalna delavka, ga. Nika Cerar, kaže, da so bili učenci s predstavo zelo zadovoljni, zato se bomo v bodoče še posluževali tovrstnih oblik seznanjanja otrok z že omenjeno problematiko.

foto: Branka Peterlin

Okrasimo učilnico

Prvo sredo v decembru smo v prvem razredu devetletke imeli ustvarjalne delavnice na temo okrasimo učilnico. Ob pričetku so si otroci ogledali igrico z naslovom *Zajčkov čarobni lonček*, ki so jo pod vodstvom učiteljice Marije Gotar zaigrali starši otrok 1. razreda, ki obiskujejo podaljšano bivanje.

Ustvarjali so otroci, skupaj s svojimi starši. Delavnice se je udeležilo večina staršev in otrok. Naše učilnice smo lepo okrasili, bilo pa je tudi prijetno druženje med otroki, njihovimi starši in učiteljicami prvih razredov.

BRANKA PETERLIN

Pregledali so jesenska ozvezdja. Rimska cesta je bila tu zgoraj lepo vidna po cellem nebesnem oboku. Razburjenje so povzročali umetni sateliti, ki so se vozili med zvezdami, in utrinki. Pogledali smo si nekatere galaksije na čelu z Andromedino, kroglaste kopice, planetarne meglice, razsute zvezdne kopice in zvezdni prah, v katerem se rojevajo nove zvezde.

Mislím, da so takšna srečanja neprecenljive vrednosti za učence. Lepo je bilo videti, kako učenci uživajo, postavljajo vprašanja številnim ponosnim lastnikom teleskopov in se zanimajo za vse, kar se dogaja ob teleskopih in njihovih zornih poljih. V enem večeru so se naučili veliko ter videli, kako so stvari videti »v živo«.

Pripravljamo se že na novo opazovanje, saj je v bližini naše šole »zrastle« nov astronomski observatorij Vega, ki ga je postavil naš bivši navdušeni krožkar Matej Mihelčič. Takrat se bomo posvetili opazovanju zimskega neba, kjer bosta posebne pozornosti deležna Jupiter in Saturn.

MARKO OSOLNIK

Terme Zreče raziskali sedmošolci

Učenci 7. razredov devetletke, ki obiskujemo izbirni predmet turistična vzgoja, smo v soboto, 18. oktobra 2003, obiskali Terme Zreče. Spremljali sta nas učiteljici Vanda Urbanija in

Alenka Rajh. Da ne bo pomote! Tja nismo odšli samo na kopanje, temveč na pravo delovno ekscuzijo. V sklopu izbirnega predmeta turistična vzgoja smo pripravili projekt predstavitve turističnega kraja. Odločili smo se za Terme Zreče. Projekt

smo oblikovali v obliki obsežnega intervjuja z osebjem. Rezultate projekta bomo predstavili v posebnem poročilu. Predstavniki tega zdraviliškega objekta nas je popeljal po zdravilišču in nam razkazal vse zmožljivosti. Postavili smo mu številna vprašanja, na katere je z veseljem odgovarjal. Opravili smo tudi intervju z receptorjem in nekaj gosti. Na koncu smo smeli zaplavati v bazenu in se okrepčati v kopalniški restavraciji. Kdo ve, morda bomo nekoč v prihodnosti tudi sami skrbeli za turistično ponudbo kakega kraja.

TINA BRICELJ 7.c/9

Novoletni sejem

V četrtek, 11. decembra, je na šoli potekal sedaj že tradicionalni novoletni sejem, na katerem so učenci prodajali svoje izdelke. Ves december je potekal v vzdušju izdelovanja aranžmajev, voščilnic, okraskov, lampijončkov, okrasnih predmetov... Večinoma so uporabljali naravne materiale in odpadne materiale. Izkupek sejma je bil 91.000 SIT, denar pa je namenjen pomoči staršem in otrokom, ki težje plačujejo šolske potrebščine in ostale dejavnosti. Denar je v šolskem skladu.

Ob koncu sejma je potekalo dvojno žrebanje, prvo je bilo namenjeno obiskovalcem, drugo pa vsem učencem –prodajalcem, katerih je bilo kar 45. Pri organizaciji sejma so nam materialno pomagali sponzorji, ki so prispevali nagrade za žrebanje. To so: Perutnina Ptuj, Iskratel Kranj, Telekom Slovenije, Simobil, Tinex Kranj, Eti Izlake, ATP Povirk in Mizarstvo Košak. Za pripravljenost se jim iskreno zahvaljujemo. Nenazadnje pa še pohvala in zahvala za odlično izvedbo sejma Inge Ivartnik, ki je bila organizator in idejni vodja sejma.

BETKA GORJUP

Regijsko tekmovanje iz računalništva

26. novembra je na OŠ Venclja Perka v Domžalah potekalo regijsko tekmovanje iz računalništva, v programih Corel Draw in Word. Udeležila sta se ga učenca Nika Žuna iz 7. razreda pod vodstvom Andreje Vavpetič in Lucijan Strehar pod vodstvom Inge Ivartnik. Učenca sta dosegla lepo uvrstitev, saj je Lucijan dosegel tretje mesto, Nika pa drugo.

Z drugim mestom je Nika pridobila možnost tekmovanja na državnem nivoju, katerega se bo udeležila 13. decembra v Mariboru.

Obema učencema in njunima mentoricama Andreji in Inge iskreno čestitamo, Niki pa želimo veliko sreče na državnem tekmovanju.

BETKA GORJUP

ŠOLSKI KOLEDAR

- 23. 12. 2003 – modna revija v osnovnošolski knjižnici ob 16. uri, pripravlja jo mentorica Mojiceja Podgoršek z učenci 7. a razreda devetletke
 - 24. 12. 2003 – kulturni dan z ogledom filma
 - 25. 12. 2003 - 04. 01. 2004 – novoletne počitnice
 - 5.1.-9.1.2004 - Zimska šola v naravi za 5. razred na Pohorju
15. 01. 2004 – govorilne ure

Šola si v primeru objektivnih okoliščin pridržuje pravico do spremembe terminov napovedanih dejavnosti.

OSNOVNA ŠOLA JURIJA VEGE

Vegova 38, MORAVČE
tel.: 72 31 003

**VPIS V PRVI RAZRED 9- LETNE
OSNOVNE ŠOLE
ZA ŠOLSKO LETO 2004/2005**

**Osnovna šola Jurija Vege Moravče, vabi k
vpisu v prvi razred devetletne šole
vse otroke, rojene
med 1. 1. 1998 in 31. 12. 1998**

**Vpis bo potekal v prostorih osnovne šole
Jurija Vege, Vegova 38, in sicer v**

**PETEK, 06. 02. 2004, 8. – 14. ure
SOBOTO, 07. 02. 2004, 8. - 12. ure**

S seboj prinesite zdravstveno izkaznico.
Zaželeno je, da otroka pripeljete s seboj.

MOJA DOLINA

skozi prizmo obrti, stavbne dediščine in varovanja narave

Društvo rokodelcev Moravske doline

Zadnji prispevek v letošnjem letu namenjamo predstavitvi Društva rokodelcev Moravske doline. Društvo danes združuje okrog štirideset članov. Redno se jih udeležuje vsakomesečne delavnice v Kulturnem domu Moravče okoli dvajset. Do leta 1996 so delovali v okviru moravškega Turističnega društva, nato so se osamosvojili. Društvo je nastalo na pobudo Branke Bizjan in Leonide Kočar Gorepevšek, ki še danes vodita vrsto delavnic v popoldanskih urah.

Vsaka delavnica ima svojo temo, ki jo izberejo ob pričetku novega leta in sestavijo program dela. Delavnice se navezujejo na letne šege in navade. Letos so na decembrski delavnici izdelovali božično novoletne okraske v obliki okrasnih bunk za drevesce, voščilnice, drobne izdelke iz gline, angelce iz testenin, pladnje, drobne figurice in še mnogo drugega. V februarju so se polotili tudi izdelovanja rož iz krep papirja, kar je izročilo znanja nekaterih slovenskih vasi. Rože iz papirja so skupaj z žitnimi klasi sestavljali v živobarvne kompozicije. V marcu so se posvetili pomladanskemu prazniku, velikonočnim šegam in navadam, kjer so barvali pirhe, izdelovali košarice, piščance in še mnogo drugih drobnih mojstrov in nastalo izpod spretnih rok.

Svoje izdelke tudi razstavijo ob različnih skupnih praznovanjih drugim prebivalcem in obiskovalcem na ogled. Letos so se predstavili tudi na svetovnem dnevu Apimondia na Brdu pri Lukovici v Čebelarški zvezi Slovenije, na srečanju turističnih vasi Slovenije in zamejstva v Narinu in še kje.

Ob zaključku delavnic društvo pripravi tudi strokovni izlet v druge kraje na Slovenskem, kjer si skupaj ogledajo kraje, njihove naravne in kulturne znamenitosti, posebna pozornost pa je posvečena dediščini rokodelcev in obrtnikov krajev, ki jih obiščejo.

Druženje ljudi, skupne želje, da nekaj ustvarijo s svojimi rokami je del velike skrivnosti, ki je bila v preteklosti nujna za vsakdanje preživetje ljudi. Danes različna društva predstavljajo dediščino preteklih znanj, ki jih prav v okviru delavnic razvijajo naprej in prav je tako.

Morebiti bi kazalo malce podrobneje raziskati korenine ročnih spretnosti in pozabljenih obrti na območju Moravske doline in jih vnesti v delavnice. Dediščina preteklih znanj ročnih spretnosti in obrtnih znanj predstavlja osnovo za delo sedanjih. **Rokodelska in obrtna znanja niso nekaj statičnega, moramo jim dati priložnost in spodbudo, da se nadgradijo Tako dediščina preteklosti zaživi tudi danes in postane dediščina sedanjosti za prihodnje rodove.**

MOJCA TERCELJ OTOREPEC,
konservatorica ZVKDS OE Kranj

Bodi zvezda, ne meči petard!

Policija se vsako leto znova srečuje s pojavi množičnega metanja petard in uporabe drugih pirotehničnih izdelkov. Medtem ko je tako početje določenim posameznikom in skupinam v zabavo, je za večino državljanov neprijetno in predstavlja svojevrstno nasilje nad ljudmi.

Nepremišljena, nepredvidna in objestna uporaba pirotehničnih izdelkov pogosto povzroči telesne poškodbe (opekline, raztrganine rok, poškodbe oči,...), vznemirja ljudi in živali ter onesnažuje okolje.

Uporaba pirotehničnih izdelkov je dovoljena v času od 26.12.2003 do 2.1.2004, je pa tudi v tem času izrecno prepovedana:

- v strnjenih stanovanjskih naseljih,
- v zgradbah in vseh zaprtih prostorih,
- v bližini bolnišnic in domov za ostarele,
- v bližini vrtcev in šol,
- v bližini kino dvoran, gledališč in na stadionih,
- v prevoznih sredstvih,
- na drugih površinah, kjer so športne in druge prireditve,
- na mestih, kjer je naključno zbrano večje število ljudi.

Vsaka uporaba pirotehničnih izdelkov na zgoraj omenjenih krajih pomeni kršitev Uredbe o pirotehničnih izdelkih, v primerih prizadejanih telesnih poškodb ali povzročitve materialne škode pa kaznivo dejanje.

Kljub vsem prizadevanju policije se moramo zavedati, da je neprimerna uporaba pirotehničnih izdelkov problem vseh, zato opozarjamo vse, predvsem pa starše, skrbnike, učitelje in vzgojitelje, da z opozarjanjem na nevarnosti in možne posledice takega početja ter s svojim lastnim zgledom pripomorejo k preprečevanju in zmanjševanju posledic.

Pirotehnične izdelke, ki jih mladoletniki lahko uporabijo, naj uporabljajo pod nadzorstvom staršev ali skrbnikov.

Policisti opozarjamo vse, še posebej otroke, na nevarnosti in posledice objestne, nepredvidne, nepremišljene in zlonamerne uporabe pirotehničnih izdelkov, da bi preprečevali telesne poškodbe, grobo ravnanje z živalmi, vznemirjanja ljudi in materialno škodo.

Spoštujte pravico sosedov, otrok, starejših, da v miru uživajo praznike, zato ne mečite petard v njihovo bližino in njihove domove.

Zavedajmo se, da že ena sama petarda lahko pokvari praznike in pusti hujše posledice.

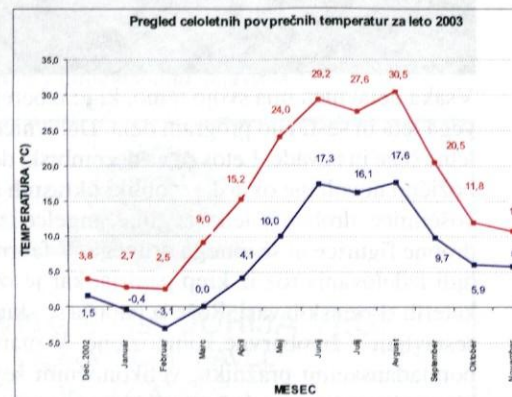
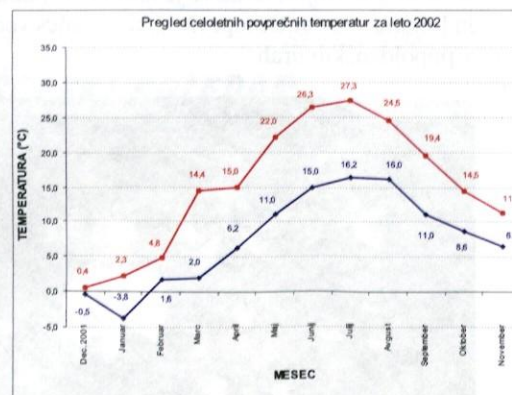
MARKO KLADNIK, vodja policijskega okoliša

Vreme človekov nepovabljeni sopotnik

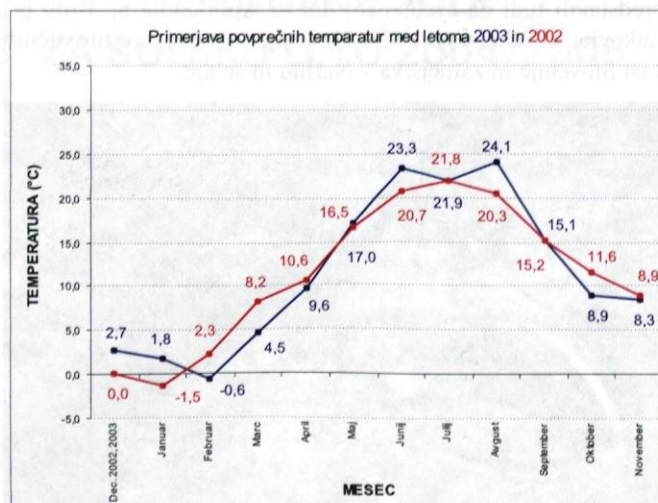
Vreme je pomemben del naravnega okolja. Neposredno ali posredno vpliva na veliko naših aktivnosti. Najbolj ga opazimo takrat, ko nas prizadenejo izjemnimi ali nevarnimi pojavi, ki lahko ogrozijo naše imetje, varnost ali celo življenje. V naši občini v Moravčah ima Agencija za okolje meteorološko padavinsko postajo. Postaja je na nadmorski višini 373m.

Vreme na postaji Moravče je do leta 1991 opazoval Leopold Götz, od leta 1991 naprej pa opazuje in meri Miro Capuder, ki ves čas opravlja svoje delo na istem opazovalnem mestu z enakimi instrumenti.

V spodnjih dveh tabelah so prikazane najvišje (rdeča črta) in najnižje (modra črta) povprečne temperature zraka.

V spodnji tabeli pa so primerjave med povprečnim temperaturo lanskega (rdeča črta) in letošnjega (modra črta) leta.

Podatki so pridobljeni z opazovanjem na meteorološki postaji Moravče.

FRANCI KOS, podatke posredoval Miro Capuder

Spoštovani!

Nameravala sem Vam pisati že dolgo časa nazaj, a sem upala, da se bo v naši občini kaj spremenilo in mi sploh ne bi bilo treba, toda Moravče so se vedno iste kot so bile pred desetimi leti. Isti obrazi na občinskih položajih (in povsod drugje), ista poškodovana cestišča (ne verjamem, da kdo tega ni opazil)...v glavnem NIČ NOVEGA. Ni nobenih prostorov namenjenih za druženje ali aktivno ustvarjanje mladih, kjer bi bili mladi brez obvez in se jim ne bi bilo treba grupirati (npr. Skavti) in ne bi bilo pranja možganov. Moti me tudi to (in sigurno nisem edina), da se v Moravčah vse izvaja v neki tajnosti, in so vedno na boljšem tisti, ki so pri koritu. Govori se tudi, da ima moravska občina veliko denarja... saj ga lahko ima, ko pa ni nič naredila (seveda bodo sedaj vsi skočili v zrak in povedali, da so naredili prizidek k šoli, ki smo ga mimogrede, čakali par let in ga je sofinancirala država, in da gradijo prizidek k vrtcu). Seveda, obljublja dom za ostarele (ki bi rešil problem brezposelnosti v moravški občini) in sprehajalno pešpot ob Rači, pa drsališče na šolskem igrišču in lahko bi se naštevala, a mislim, da je itak brez veze, ker se ne bo nič spremenilo. Včasih je potrebno čisto malo in vse je lepše npr. urejena okolica šole (spomnim se, ko je za nek državni praznik visela zastava čez okno, in sprašujem se čemu služijo trije drogovi ob šoli??), namestitve smetnjakov na igrišču... kakšni pločniki izven Moravč bi tudi prav prišli. In vedno znova je govora o turistični ponudbi moravske doline... problem je, da vedno vse ostaja le pri govoričenju in tožarjenju, da ni denarja blablaba.

In vse to se dogaja v današnjih časih, ko je trend preseljevanja ljudi iz mest v vasi se poseben velik.

Grajam torej zaposlene na Občini Moravče, ker ne opravljajo svojega dela.

Vem, da nisem edina, ki tako misli, toda rada bi pomagala pri oblikovanju prijetne atmosfere (predvsem za mlade, ker se na njih vse gradi), le možnost nam je treba dati.

P.S: Vem, da dobivate veliko graj (glede delovanja občine), ki pa jih začuda nikoli ne objavite, pač cenzura, ane? Upam, da tale email ni naletel na gluha ušesa, in zato bi prosila za javni odgovor.

MAJA HREN, Vegova

Kadar gredo cenzorji na »dopust«, se lahko objavi vse, a ne. Pismo ni prijazno, še zlati ne za praznični čas. Obtoževanje vsega in vseprek je del naše zgodovine, saj se je čas socializma, v katerem smo bili vsi krivi za vse in nihče za nič, zamenjal z demokracijo, v kateri pa posameznik odgovarja za posamezno napako. Mlado gospodično sem pozvala naj zapiše, kdo in česa ni opravil, pa mi je odgovorila, da se v pisanju prepozna lahko vsak, da pa so podatki verodostojni, saj jih ji je posredoval član (svetnik) občinskega sveta. Tu pa se začenja že nova zgodba neprofesionalnosti.

urednica

Turistična karta Občine Moravče

Z letnico 2002 je Občina Moravče izdala Turistično karto občine Moravče, kar je v osnovi nedvomno nadvse pohvalno iz vrste razlogov pa tudi nujno.

Že večkrat je bilo v Novicah iz Moravske doline zaslediti izjave županje in drugih zaposlenih na Občini ter poročila o aktivnostih, da je ena najpomembnejših perspektiv za razvoj gospodarstva občine Moravče TURIZEM. Če se ne motim, je to celo ena od prioritiet ne le naše občine, ampak naše celotne regije, ki je v ta namen menda že začela snovati projekte.

Seveda so želje in ideje eno, potrebno pa je še mnogo več volje za realizacijo zastavljenih ciljev. A ne le volje, tudi znanja in (samo)kritičnosti ob ocenjevanju morebitnih dejanj.

Iz tega zornega kota je primerno pogledati enega od prvih korakov v to smer: izdano turistično karto občine.

1. Eden od namenov turistične karte je, da pride v roke turistom ali drugim popotnikom, ki bi radi spoznavali naš košček zemlje. Z moravško turistično karto ni bilo tako, saj je bila kar nekaj mesecev na razpolago le v gostišču na Limbarski gori. Malo nerodno za turiste, če šele na cilju dobijo navodilo za pot, ki so jo že prehodili.

2. Še enkrat zapišem, da je pohvalno, da je turistična karta sploh izdana (na njej piše, da gre za I. izdajo). Sedaj, ko je izdana in vidimo, kakšen je izdelek, bo nujno izdati še II. popravljeno izdajo, ker prva izdaja pač ni turistična karta in vsebuje preveč napak. Dandanes je verjetno res že vsak izmed nas kdaj videl kakšno turistično karto, zato je odveč dokazovati, da pričujoči izdelek to ni.

3. Karto sem kupil zato da bi prehodil občino po dolgem in počez in videl, kar je zanimivega na tem koščku slovenske zemlje. Pa sem že kaj kmalu ugotovil, da ta karta lahko služi le za okvirno orientacijo, poti pa so zarisane precej »na oko«. Sam stanujem pod Limbarsko goro in vidim, da se mnogi obiskovalci močno lovijo z orientacijo. Obe poti z moravske strani sta narisani preveč poljubno. Čebelarski dom ni na Vah-tenberku, ampak 2,5 cm bolj levo (po karti, seveda) v Zalogu. Manjka oznaka za Trzen, ki pa je označen v Atlasu Slovenije, kljub temu da je slednji v enkrat večjem merilu. Novembrska številka Novic poroča o Majčevem breznu, ki leži

na območju Javoršice pri Moravčah, vendar na karti zanj ni nobene oznake +...

4. Karte imajo tudi LEGENDO, ki prikaže pomen posameznih znakov na karti. Ta karta sicer nima napisa legenda, a ima temu namenjen primeren prostor. V njej manjka pojasnitev najmanj naslednjih znakov, ki sicer na karti so, za ribarjenje (glej Zalog pri Moravčah), za kraške jame (glej Osoletova jama), znak za kulturne spomenike (ga sploh ni, čeprav so to vsaj vse cerkve, pa še gotovo kaj drugega v občini – vse cerkve so označene z znakom za naravne znamenitosti, kar niso, cerkev na Drtiji pa sploh nima oznake), znak za športno igrišče (edino v občini: Rigelj, igrišča v Moravčah sploh niso označene) ni pravi (uporabljen je znak za teniško igrišče), manjka oznaka smučarskih skakalnic tako v Moravčah kot na Miklavžu, če se ne motim, je nekje v občini strelišče, a na karti ga ni, enako velja za planinski dom, ki je bil v času priprave te karte že v gradnji, na mali legendi sta zamenjana znaka za trgovino in gostinski lokal; morda bi kazalo označiti še avtobusne postaje, stare mline in kovačije in še kaj od tistega, kar tako prijetno in resnično privlačno predstavljajo Novice iz Moravske doline, pa še bi se kaj našlo. Zavešno ne omenjam teksta na hrbtni strani, morda o tem drugič. To pot le to, da je zanimiv, a nima podlage v karti, zaradi katere je napisan.

Če drži že povedano, da je turizem prihodnost občine (po mojem mnenju to še posebej velja ob vstopanju v »Evropo«), bomo morali biti bolj pozorni in tudi bolj delavni. Upam, da ta »turistična karta« predstavljala le skromen začetek in bo nadaljevanje boljše. Izdati bo treba najmanj novo, imena vredno turistično karto, pred tem postaviti pano v središču Moravč in morda še kje, ki bo predstavljala turistično ponudbo občine ter prospekte, opozorilne table in smerokaze, pred tem pa sploh pripraviti strategijo razvoja turizma in dogovor o enotnem označevanju za ogled in obisk priporočenih objektov.

Ob koncu pa še enkrat na začetek: če je taka turistična karta izdana, naj ne bo v ilegali. Kje bo turist, ki bo prišel v kraj najprej vprašal po njej: (vsaj jaz) najprej na bencinski črpalki. Toda na bencinski črpalki v Moravčah je nima. Pa potem v trgovinah, kjer prodajajo časopise – pa je tudi nimajo. Kje torej lahko popotnik dobi turistično karto občine?

JANEZ VIRK,
Limbarska Gora

Cesta na Grmače 16, Moravče, tel. 01/723-18-68

Odprto: 8. - 12. ure in 14. - 18. ure
sobota od 8. do 12. ure

Ul. Mire Pregelj 4, Litija, tel. 01/899-53-93
Odprto: 9. - 19. ure, sobota od 8.30 do 12. ure

- bogata kolekcija daril; od skromnih srebrnih pozornosti do razkošnih zlatih unikatnih izdelkov

Želimo vam vesel božič in veliko sreče v letu 2004!

Cenjene stranke in poslovne partnerje obveščamo, da smo namesto poslovnih daril darovali za ultrazvočno napravo v ZD Litija in za ureditev dnevnega varstva starejših - Beneficij Moravče.

**AVTOŠOLA
LONČAR d.o.o.**

Cesta talcev 10, 1230 Domžale

Marko: 041/785-735

Janez: 041/697-971

**Varno in previdno
tudi v letu 2004**

Tečaj CPP

12.1. ob 18. uri

tečaj za traktoriste še po starem programu - 19.1. ob 17. uri

Oba tečaja potekata v Domžalah.

**Veseli Božič ter zdravo,
srečno in uspešno Novo leto**

banka domžale

B a n k a z a v a s

V SPOMIN

20. novembra 2003 smo se moravški planinci na pokopališču v Moravčah poslovili od našega ustanovnega in častnega člana društva, gospoda Iva Pustotnika.

Že v rani mladosti je rad občudoval lepote Zasavskih gora in Moravške doline. Kasneje, med šolanjem v Ljubljani, se je pridružil skupini mladih planincev ter z njimi obiskoval Julijske Alpe pa tudi Kamniške planine. Prijatelje iz Moravč je popeljal tudi na Mont Blanc. Ko je bilo ustanovljeno PD Moravče, je postal ustanovni član društva. S svojimi bogatimi izkušnjami je veliko pripomogel k razvoju planinske dejavnosti na Moravškem.

Ob zadnjem slovesu se je od njega poslovil predsednik društva, gospod Janez Jesenšek z besedami slovesa.

Dragi planinski prijatelj Ivo!

V tej pozni jeseni, ko je vsa narava v prelepih jesenskih barvah, nas je presunila žalostna vest, da je ugasnilo Tvoje življenje. Že v rani mladosti si občudoval lepote Zasavskih gora in Moravške doline. Vzljubil si naravo, še zlasti so Te privabljale planine. Lepote slovenskih planin so Te tako prevzele in privabile, da se jim nisi mogel odreči. Vse te lepote, ki si jih doživljal, si prenesel tudi na veliko število moravških planincev. Bil si nam dober zgled vodnika.

Čeprav ne šolan, vendar z bogatimi izkušnjami, si nam pomagal varno hoditi po gorah. Koliko nas, mladih Moravčanov, si popeljal na prelepi, mogočni očiak Triglav in na številne druge vrhove. Čudoviti razgledi z vrhov so Te tako prevzeli, da je Tvoja harmonika prelepo zaigrala in prenesla na nas poseben čar. Tvoj nemirni duh Ti ni dal miru, da bi planinaril samo po naših gorah. S sinom Ivom in prijateljem si se podal na streho Evrope – Mont Blanc. Po vrnitvi s planin se Ti je porajala ideja, da bi tudi Moravška dolina imela svoje planinsko društvo.

Želja se Ti je 1993. izpolnila. Postal si ustanovni član našega društva. Mlademu društvu si bil s svojimi idejami in bogatimi izkušnjami v veliko pomoč. Žal s planinskega doma, ki si si ga tako želel, nisi več mogel uživati prelepega razgleda na Tvoje planine. Danes smo se Tvoji prijatelji planinci zbrali, da se še zadnjič poslovimo od Tebe, dragi Ivo, na Tvoji zadnji poti.

Vsem Tvojim najdražjim, ženi Slavki, hčerki Mileni in sinu Ivu pa v imenu Planinskega društva Moravče izrekam globoko in iskreno sožalje!

MARIJAN GRIL, za PD Moravče

*A jutri pojdem na goro,
naj se oči mi napijo
višin, daljin –
da z bleskom tem
nasproti pojdem
hudim dnevom.*

(O. Župančič)

ZAHVALA

V 73. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, dedek, pradedek in tast

Ivo PUSTOTNIK (starejši) Vegova 20, Moravče

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in žalovali z nami, mu poklonili cvetje, sveče, darove za svete maše ali cerkev in ga v velikem številu pospremili k večnemu počitku.

Še posebej se zahvaljujemo zdravniku Marjanu Dežmanu, medicinskim sestram Lidiji, Martini in sosedi Poloni za pomoč. Hvala župniku, gospodu Primožiču, za lepo opravljen pogrebni obred in ganljive besede ter pevcem za zapete pesmi; godbi, ki je na zadnjo pot pospremila svojega ustanovnega člana; prav tako iskrena zahvala velja Juretu za zaigrano Tišino; Planinskemu društvu za besede slovesa svojemu ustanovnemu članu; gasilskemu društvu, Društvu zveze borcev, praporščakom in ostalim za sodelovanje na pogrebu.

žena Slavka, hči Milena, sin Ivo in vsi njegovi

*V domu našem je praznina,
v srcih naših bolečina.
spomin na tebe pa živi,
čeprav te več med nami ni.*

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je po težki bolezni zapustil naš mož, ata, brat in stric

Ivan RAVNIKAR st. Uričev ata s Sela pri Moravčah

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za izrečena sožalja, podarjeno cvetje, sveče, darove za sv. maše in spremstvo na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se osebju ZD Moravče, patronažni sestri Martini ter zdravniku Marjanu Dežmanu za vsestransko pomoč ob bolezni. Hvala župniku gospodu Vinku Čampi za lepo opravljen pogreb. Hvala tudi moravškim in vrhpoljskim pevcem ter nosačem.

Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala.

Vsi njegovi

*Bolečino se da skriti,
tudi solze zatajiti,
a kako srce boli,
od kar več tebe ni,
vemo samo mi.*

V SPOMIN

Franc ŽUČKO iz Češnjic

Minilo je že leto dni, od kar več tebe, dedi, ni. Čeprav si nas zapustil, boš v naših srcih ostal za večno.

Hvala vsem, ki se ga spominjate in mu prižigate svečke.

Vsi domači

ZAHVALA

V 95. letu nas je zapustila naša sestra, teta in svakinja

Frančiška PER Martinova Francka z Drtije

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, podarjeno cvetje, sveče in darove za sv. maše ter za spremstvo na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se župnikoma g. Primožiču in g. Šlibarju za opravljen obred, g. Kvedru za govor, pevcem ter g. Andreju za zaigrano žalostinko.

Hvala vsem, ki se je spominjate in stojite ob njenem grobu.

Domači

AVTOSERVIS

PLANINC d.o.o.

Vrhopolje 43, Moravče
Tel.: 01/723-13-38
GSM: 041/686-509

VULKANIZERSTVO

prodaja, premontaža, centriranje in hranjenje gum

Nudimo kompletno usluge na vseh tipih vozil.

Za čas popravila nudimo nadomestno vozilo.

Smo pogodbeni servis za vse slovenske zavarovalnice.

Odkup in prodaja celih in poškodovanih vozil.

Menjava katalizatorjev na vozilih vseh znamk.

Nudimo zimske pnevmatike
po zelo ugodnih cenah.

*Usem bralcem, še posebej pa našim strankam,
želimo prijetno praznovanje in srečno,
varno in uspešno leto 2004.*

SREČNO IN VARNO VOŽNJO!

Delavni čas: od ponedeljka do petka 7.00 - 19.00
sobota 7.00 - 13.00

FRIZERSTVO

Pr'Škarjet

Vlasta Stražar s.p.

Trg svobode 2, 1251 Moravče

GSM: 041/215-378

Delavni čas
PON, ČET 7 - 13
TOR, SRE, PET 13-19
SOB 7-12

Vse dobro v letu 2004!

sliko pleskarstvo[®]
PIRC

Matej Pirc s.p.
gsm 041-647-602
Stegne 11
1251 Moravče
www.slikopleskarstvo-pirc.com

stavbno kleparstvo

➔ Robi Jančar s.p.
Vrhopolje 5, 1251 Moravče
gsm. 041 352 057

Ob novem letu vsem poslovnim partnerjem,
strankam in vsem občanom želimo sreče,
zadovoljstva in varne vožnje v letu 2004.

NISSAN KRULC, Cesta heroja Vasje 8, 1251 Moravče,
tel: 01 72 31 200, 72 31 143, fax: 01 72 31 084
e-mail: nissan@nissan-krulc.com, www.nissan-krulc.com

SPINA

**Srečno in zdravo leto 2004.
Naj bo vsak dan v letu s Špino cenejši.**

Mercator